

‘eTwinning’ KÖPRÜSÜ İLE KÜLTÜREL PAYLAŞIMLAR

Yayına Hazırlayanlar

Halil Dündar CANGÜVEN
Hayriye CANGÜVEN
Ahu ERPEHLİVAN BAYA
Serkan BAYA
Adem GÖÇER

Editör

Serkan BAYA

Yazar Öğretmenler

Dr. Duygu EROĞLU ÇOPUR
Dr. Ersin ÇOPUR
Av. Ahmet KILIÇ
Elif KILIÇ
Hayriye CANGÜVEN
Halil Dündar CANGÜVEN
Ahu ERPEHLİVAN BAYA
Serkan BAYA
Adem GÖÇER
Yeliz KAN
Zülfikar TAŞ
İsmail Bahadır ÇETİN
Cuma İVRENDİ
Bayram DUMAN
Müge SAKLI
Osman KAÇAN
Semra TAŞ

Yazar Öğrenciler

Kağan Halil CANGÜVEN
Hayat KAÇAN
Ecrin Nisa DAĞDELEN
Gaye TAŞ
İklim DURDURAN
Busenaz KAYA
Derya SAYGI
Zeynep Gülse BOYMUL
Sude Naz ÇAPĞU
Saime Songül ŞENER
Evrin ER
Barış KALAYCI
Barzan ASLAN

Kapak Resim Tasarım

Ümit ASLAN

Resim Düzenleme

Mustafa Çağlar YORULMAZ

Dil Uzmanı

Dr. Duygu EROĞLU ÇOPUR

Çeviri ve Kontrol

Ahmet TAKAN

eTwinning Proje Danışmanı

Mahmut KÜÇÜKOĞLU

Kaynak Kişiler

Ali CANGÜVEN
Fadima CANGÜVEN
Yusuf EKİZOĞLAN
Emine DABANIBÜYÜK
Abdurrahman DABANIBÜYÜK
Güler KAÇAN
Figen KAÇAN
Zeynep KAÇAN
Osman KAÇAN
Neşe CİVELEK DAĞDELEN
Ali DAĞDELEN
Mehmet Ali TAŞ
Zeki DURDURAN
Gürkiye SÜRMEİİ
Kemaliye ULUNÇER
Serkan BAYA
Mevlüde SAYGI
Meliha KARATAŞ
Diler BOYMUL
Soner BOYMUL
Zeynep ÇAPĞU
Zeynep ŞENER
Nefise BEYLİK
Sabahat ER
Çiğdem ER
Bedia KALAYCI
Kemal KALAYCI
Berkay KALAYCI
Kinyas ASLAN
Zeynep ASLAN
Meryem KILIÇ
Dr. Duygu EROĞLU ÇOPUR
Dr. Ersin ÇOPUR

ISBN – 978-975-11-6801-6

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Hediye Kuradacı Bilim ve Sanat Merkezi

2023

İçindekiler	Sayfa Numarası
Ön Söz	6
Hz. İbrahim	8
Eski Bayramlar	9
Mahalle	10
Geçmişte Çocukluğumuz	12
Ben Çırakken	14
Oymalı (Gicen) Köyü	16
Festival	17
19 Mayıs	18
Sakallı Bebek	19
Bir Günümüz	20
Girit'ten Göç	21
Kuş Burnu Pekmezi	22
Gelin Kınası ve Yün Yorgan Yapımı	24
Değirmen	26
Çemen ve Gülleyle Yapımı	27
Tandır	28
Namrun	29
Pamuk Hasatı	30
Cesaret	31
Köy Yaşantımız	32
1968 Depremi (Tarsus)	33
Kına Gecesi	35
Diyarbakır Halk Kültürü	36
'Doğunun Paris'inde	38
Bir Garip Tarih: Hasankeyf	41
Kelimelerle Yolculuk	45
Çengili Köyü	47
Yayla Köyü	49
Takma Diş	51
Âli Esmer, Esmer Ali	53
Mezarlıkta Bayramlaşma	57

ÖN SÖZ

Yemekleri, sadece insan yaşamının devamını sağlayan besin ve fizyolojik bir ihtiyaç olarak değerlendirmek dar bir çerçeve çizmek olur. Yemek, aile bütünlüğünü ifade etmeye yarayan, bir topluluğa aitliği gösteren, zamanla farklılaşabilen ve farklı anlamlar içerebilen kültürel bir öğedir.

Yemekler çoğu zaman bireylerin iletişim kurma aracı olmuş, hatta gelen misafire verilen önemi göstermek için duyguların yansıtılması amacıyla da kullanılmıştır. Ne kadar zahmet edilerek hazırlanırsa verilen kıymetin de o denli büyük olduğu hissedilmiştir. Bazen bir soğanla yorgunluk olup koca bir emeğin karşılığında sofranın başköşesinde yer almıştır. Her ne olursa olsun Anadolu kültüründe yemekler aile ile yenilmiştir. Çünkü yemekler birliktir bütünlüktür.

Kültürün en önemli ve temel parçası hiç şüphesiz ki ailedir. Bütün kültürler ailede başlar ve ailede yaşanarak devam eder. Çocuk aileden aldığı kültürü önce kendi yaşamına uygular, karşılaştığı olayları buna göre yorumlar ve yoluna devam eder. Yeni bir aile kurduğunda geçmişinden getirdiği kültürel miraslarıyla yaşamından elde ettiklerini harmanlayarak kendi yuvasına aktarır. Bu bakımdan iyi bir gözlemci olan ilkökul öğrencilerinin aile içi gözlemleri ve tecrübeleri ön plana çıkmaktadır.

Öğrencilerimiz ve velilerimizle iş birliği içinde farklı yöreler, ürünler ve kültürlerin harmanlandığı bu kitabı incelediğinizde ortaya çıkan ürünlerin çeşitliliğini sizler de fark edeceksiniz. Birçoğuyla ilk defa karşılaşacağınız bu yemeklerin bazılarının adlarına çok aşina olsanız da içlerindeki anne dokunuşlarını hissedeceksiniz.

Kitabı oluşturan tariflerin hiçbirine müdahale edilmedi. Projeye katılan yazar öğrencilerimizin anneleri en doğal halleriyle tariflerini bizlere ulaştırarak sizlerle paylaşma imkânı sundular. Her birine ayrı ayrı teşekkür ediyoruz.

“eTwinning Şefleri Mutfakta” projemizde yapılan ürünlerden oluşan bu tarif kitabını sizlerle paylaşmak bize mutluluk veriyor.

Emeği geçen tüm veli, öğrenci ve öğretmenlerimize bu kaynağı oluşturmamızı sağladıkları için teşekkürlerimizi sunarız.

Proje ve Yayın Komisyonu

Kültürel Hatıralar

Çalışmanın Adı:	Efsane / Anı
Derleyen:	Hayat KAÇAN
Derleme Tarihi:	13/02/2022
Kaynak Kişi:	Güler KAÇAN (Hala) , Figen KAÇAN (Hala), Zeynep KAÇAN (Babaanne), Osman KAÇAN (Baba)
Memleket:	Şanlıurfa / Siverek / Göğərçin Köyü
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Hz. İbrahim

Hz. İbrahim'in halatlarla Urfa Kalesi'nden aşağıya atıldığı söylenmektedir. Bu sebeple Urfa Kalesi'ndeki sütunlara dokunulmaması gerektiği söylenmektedir. Eğer sütunlardan biri devrilirse seller olacağı, eğer iki sütun ve daha fazlası devrilirse tüm Urfa'nın su içinde kalacağı söylenmektedir.

Hz. İbrahim'in atılması amaçlanan ateşin suya, ateşteki odunların da balıklara dönüştüğü söylenmektedir. Hz. İbrahim için ağlayan Nemrut'un kızı Zeliha'nın ise gözyaşlarından Ay'n Zeliha isimli bir gölün oluştuğu söylenmektedir.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Hayat KAÇAN
Derleme Tarihi:	10/04/2022
Kaynak Kişi:	Osman KAÇAN(Baba)
Memleket:	Şanlıurfa / Siverek / Göğöçin Köyü
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Eski Bayramlar

Çocukken oyunlarımızı sokaklarda oynardık. Çizgi, çelik çömlek, fırıldak, bilye bu oyunları biz hep arkadaşlarımızla beraber oynardık. Arkadaşlarımız çok fazlaydı, kız erkek fark etmeksizin gece gündüz hep, oyunlar oynardık. Bayramlarda önce alışveriş yapılırdı. Bayram alışverişleri bizim için çok özeldi. Bize yeni kıyafetler alınacağı için alışverişini dört gözle beklerdik.. Kıyafetlerimizi annemizle alırdık. Akşamdan diğer gün elbiseleri ve ayakkabıları giyeceğiz diye sabırsızlanırdık. Sabah erkenden kalkar güzelce kahvaltımızı yapardık. Yeni kıyafetlerimizi sevinçle giyerdik akrabalarımızla bayramlaşırdık. Bir de gecedan annem her bayramda kömbe yapardı. Her evde kolonya, lokum ve şeker olurdu. Bayram yemekleri sabahtan pişerdi. Yemek piştikten sonra ailecek mezarlığa giderdik. Her bayramda mezarları sular, dualar okurduk. Bütün akrabalar bir evde toplanırdı. Kuzenler buluşunca bol bol oyunlar oynardık. Kalabalık da olunca az çok harçlık da toplardık. Şeker Bayramında komşularımıza gider şeker toplardık. Tüm gün kapı kapı dolaşırdık. Bayramlarda hediyeler hoşumuza giderdi. Şeker, yeni kıyafetler hepsi ayrı ayrı hoşumuza giderdi. Özellikle kalabalığı severdik. Kuzenlerimizle oyunlar oynardık. Kalabalık olunca daha da güzel oluyordu. Ramazanlarda bir ay boyunca yer sofraları kurulurdu. Yine akrabalar beraber olurduk. Ramazanda iftardaki yemekler bizim için çok özel olurdu. Bizim küçükken restoranımız vardı. Geçimimizi oradan sağlardık. Günümüz restoranda geçerdi. Komşularımız da sevecen insanlardı, bizi severlerdi. Komşu ilişkilerimiz ayrı güzeldi. Sık sık komşular birbirlerinin evlerinde toplanırdı. Annem komşularımızla buluşunca ben de komşumuzun çocuklarıyla oynardım. Komşularımızla bayramlarda, kötü günlerinde, iyi günlerinde hep yan yanaydık. Bir şeyimiz eksik olduğunda da aynı şekilde hep yardımlaşırıydık.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Hayat KAÇAN
Derleme Tarihi:	15/03/2022
Kaynak Kişi:	Figen KAÇAN (Hala)
Memleket:	Adana / Kozan
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Mahalle

Benim çok güzel bir çocukluğum vardı. Mahallemizde çok fazla çocuk vardı. Yakın yaşlardaydık, aramızda hep üç dört yaş vardı. Öyle olunca da tabii ki çok kalabalıktık. Hep birlikte oyunlar oynardık. Akşam geceleri bile evde oynadığımız olurdu. Bizim küçüklüğümüzde bir de şu vardı: Büyük olan bir küçüğüne bakar veya ben küçüğüme bakarım, ablam beni sahiplenir, ağabeyim beni sahiplenir. Yani annelerimize çok da iş düşmezdi. Birçok işimiz de kendimiz yapardık aslında. Mahallede en çok oynadığımız oyunlar: top, yedi taşı dizerdik, yedi kule derdik ona; yakar top, istop onları çok fazla oynardık. Seksek çok oynardık. Elimizde taşlarla dizerdik, bir de benim en sevdiğim neydi biliyor musunuz? Yakar top da çok iyiydim. Çok iyi yakalardım ve çok iyi vururdum. Çillik diye bir oyun vardı. Hani uzun bir sopa var bir de kısa çöp var. Sopa var. Uçları sivriltilmiş. Ona vuruyorsun havaya kalktığımda ne kadar uzağa götürürsün. Onda o kadar ileri götürürdüm ki . O konuda gerçekten çok iyiydim. Kahvaltıdan sonra evde ne yapacaksak yaparız. Günümüz sokaklarda geçerli. En ilginçlerinden, en güzel şeylerden biri de biz mahalledeki çocuklarla tiyatro oynardık. Ben bir tiyatrodaki rol almıştım. Bizim en eğlendiğimiz zamanlardan biri de bayramlardı. Şimdi bayram geldiği zaman herkes başlardı. Hangi kıyafet? Ne yapacaksın? Hepimize kıyafet tabii şimdiki gibi hazır yok. Diktiriliyor, terzilerde. Bir de çok ilginçtir: Boynumuza asılı çanta alırız ve mahalledeki çocuklarla şeker toplamaya giderdik. Ev ev, gezer, şeker toplar, para verdikleri zaman bizden daha mutlusu yoktu. O bir liralara, iki liralara bizim için çok büyük bir para gibiydi. Bir araya geldiğimiz zaman fırına gideriz. Fırında bir sürü sıra vardı. Fırında baklavalar pişirilirdi. O kadar çok sıra olurdu ki. Şimdi kimse bayram ikramlarını evde yapmıyor. O zaman herkes evde yapardı. O baklavalar mahalle fırınında pişer. Annelerimiz yemekler hazırlarlar. Bayrama hazırlık... Kıyafet alınır. Bize çantalar alınır. Bayram sabahı kalkardık ya. Zaten o gün güm güm diye

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

bir top atardı. Arife günü ağabeyim mezara giderler. Sabah namazından sonra da mezara giderler gelirlerdi. Eğer ‘Ramazan Bayramı’ysa biz elbiseleri giyerdik. Ondan sonra annemizin babamızın ev sokağındakilerinin bayramlarını kutlardık. Sokakta şeker toplayacağız. Gruplar halinde gezerdik. Çok güzeldi. Her eve giderdik. Bir de “Şeker Bayramı” derdik biz “Ramazan Bayramı”na. Sonra yollar şeker kabuğuyla dolardı. O şeker kabuklarını alırdık kendimize kemer yapardık. Katlayarak kendimize kolye yapardık. Yüzük yapardık. Ondan da büyük bir zevk alırdık aslında. O günün bir de neyi vardı: Ramazansa bayram günü davulcular gezerdi. Annem bazen para verir “İki çal da oynayalım.” derdi. Çaldırırdı. Davulcular gelirlerdi güm güm... Ama eğer ‘Kurban Bayramı’ysa birkaç gün önceden kurbanı alırdık, yine kıyafetleri alınırdı. Yine tatlı yapılırdı, eve şeker alınırdı. Ondan sonra gelenlere ikram edilirdi. Kurban sabahı herkes önce mangalını yakardı. Başlardık, etler pişirilir. Ama en önemlisi neydi biliyor musunuz? Babaannemin evinde toplanırdık. Babaannemin evinde halamlar, amcamlar, tüm amca çocuklarım, hala çocuklarım hep bir araya gelirdik. Büyük bir sac vardı. O sacın içinde etler doğranır, kimi salata yapar, kimi başka hazırlıklar yapar. Gerçekten güzeldi. Güzel şeyler vardı. Güzel günlermiş aslında, o zaman biz farkında değilmişiz ama hep birlikteydik. O top patlamalarını hiç unutmam, ezanları... Bir araya gelip de o bayramlaşmamız, şarkılar söylerdik. Güzeldi günlerdi.

eTwinning

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Ecrin Nisa DAĞDELEN
Derleme Tarihi:	18/03/2022
Kaynak Kişi:	Neşe CİVELEK DAĞDELEN
Memleket:	Mersin / Tarsus / Çamlıyayla
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Geçmişte Çocukluğumuz

Çocukluğumuzda sokakta rahatça mahalledeki arkadaşlarımızla oyunlar oynardık. Annelerimiz de yaz aylarında bir ağaç gölgesinde iskemlelerine oturarak hem sohbet ederlerdi hem de el işleri yaparlardı. Örgü, boncuklu, kanaviçe, dantel ve iğne oyası gibi el işleri ile uğraşırlardı. İlkokulu bitiren kızlar da yavaş yavaş annelerinin yanında el işi öğrenirlerdi. Aramızda dantel ipini kulaçlayıp, parmağımıza sararak kim önce bitirecek diye yarışlar yapardık. İğne oyası yapıyorsak kaç tane yeşil kök yaptık diye sayardık. Böylece yarış halinde olduğumuz için hem hızlı yapardık hem de eğlenirdik. Bazen de karşı komşumuz evinin önünde çufalık dokurdu ve tüm komşular toplanırdı hep birlikte ona yardım ederlerdi. Çufalık eski kazakların sökülmesiyle oluşan iplerden ve eskimiş kumaşların makasla şeritler halinde kesilmesiyle elde edilen kırıklardan dokunulurdu ve böylece çul, savan ve sofralar yapılırdı. Çoğu zaman herkes evde yaptığı kısır, börek, kek gibi yiyecekleri getirerek ağaç altına serdiğimiz büyük savanın üstünde hep birlikte yerdik. O neşeye yenilen yemeklerin lezzeti bir başka oluyordu.

Komşular arasında birlik beraberlik vardı. Sırasıyla ayda bir yufka ekmek yapılırdı. Gece üçte annem kalkar hamur yoğurur sabah beşte de komşular yavaş yavaş gelmeye başlar ateşte ekmek sacı kurularak yufka ekmekler pişirilirdi. Bende sıkma içi hazırlayıp çay demlerdim. Ekmeğin yetişmediği zamanlarda da çevirge yapardım. Yani ekmeğin hamurunu biraz büyütüp daha büyük açması için teyzelere verirdim. Böylece daha kolay ve daha hızlı olurdu. Herkesin ekmeği bu şekilde topluca yapılmış olurdu.

Özellikle de annem karşı komşumuzla hemen hemen bütün işlerini birlikte yaparlardı. Örneğin sarma sararken, yüzük çorbası dökerken hatta aynı anda pazara gidip ıspanak alıp yine birlikte sacda börek yaparlardı. Abilerimin ve komşumuzun oğlunun sünnet kınası ve

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşım Projesi

mevlütü birlikte yapıldı. Kazanlarda ortak yüzük çorbaları, dövme pilavları vb. yemekler yapıp herkese sokakta kurulan masalarda ikram edildi.

O zaman ki komşuluk ilişkileri daha samimi ve yakındı.

Komşular kendi aralarında toplanıp gün yaparlardı. Yalnız bu gün altın, para günü değildi. Bu gün bir çuval şeker günüydü. Eskiden herkes evine çuvalla şeker alırdı. Bu yüzden bayanlar da kendi aralarında şeker günü yaparlardı. O gün kimde toplanılacaksa bir çuval şeker parası toplanarak ya o kişiye verilir ya da toplanan parayla alınır. Tabii o zamanlar telefonlar yoktu. Kızlar şu an ki gibi telefonları eline alıp misafir geldi diye odalarına kendini kapatmıyordu. Annemizle birlikte biz de misafire hizmet ederdik. Misafir gidene kadar annemizin yanından hiç ayrılmazdık. Annemizin bir işaretiyle ne yapmamız gerektiğini anlar ve bilirdik. Misafire yapılan ikramların dışında kolonya dökme, evden ayrılmadan ayakkabısını düzeltme gibi incelikler de çok önemliydi. Yani geçmişte misafirler büyük saygı ve hürmetle karşılanırdı.

Şu an çok büyük evlerimizde sadelikten öte gösterişli sofralar hazırlayalım derken geçmişteki samimiyeti ve içtenliği yok ettik. Gelen misafir ne der endişesine kapıldık. Halbuki eskiden eve, eşyaya değil komşuluğa daha çok önem verirdik. Bilirdik ki çat kapı da gelse misafirimiz bizi yadırgamaz, ayıplamazdı. Çayın yanında ki bir bisküvi ile uzun uzun güzel sohbetler edilirdi. Şu an misafir ağırlarken çeşit sayısı az olsa ayıplarlar mı çok çeşit yapsam israf mı olur endişesi içine giriliyor. Bu yüzden de insanlar aralarına mesafe koyuyor ve git gide bağlarımız zayıflayarak komşuluk ilişkileri kopuyor.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Ecrin Nisa DAĞDELEN
Derleme Tarihi:	18/03/2022
Kaynak Kişi:	Ali DAĞDELEN
Memleket:	Mersin / Tarsus / Çamlıyayla
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Ben Çırakken

Daha 10 yaşında ya vardım ya yoktum. Okuldan karneleri aldığımın ertesi günü marangozda çalışmaya başlar, haftalıkla 18 vites bisiklet almanın hayallerini kurardım. Kalfalarımızla yıldızımızın pek barıştığını söyleyemem. Saat 7’de iş başı yapar. Akşam saat 7’ye kadar çalışır 7’den sonra ise takım aletlerinin bakım temizlik ve sayımını yapardık. Bir gün ben ve diğer çırak olan emmioğlum zor durumda bırakan bir gelişme oldu. Mehmet Kalfa İzeltaş marka kerpeteni istediğinde kerpetenin takım odasında olmadığını fark ettik. Bir gün önce emmioğlum 15 km uzakta bulunan Uçarı tatil sitesinde inşaatta unuttuğunu anladı. Bu durumu Mehmet Kalfa’ya bildirdik. Bize ceza vermek için türlü bahaneler arayan Mehmet Kalfa saat 7’den sonra iş çıkışı kerpeteni alıp gelmemizi istedi. Bu durum her ikimizi de ziyadesiyle mutlu etti! Akşam 7’de bizlere ceza vermenin mutluluğunu derinden hisseden Mehmet Kalfa’nın işten ayrılmasından sonra yola revan olduk. Ortam alacakaranlık olmakla birlikte içinden geçmemiz gereken şehir kabristanı vardı. Mezarlıktan geçerken bildiğimiz tüm duaları okuduk ve 8 civarında varmamız gereken hedefe ulaşmıştık. İnşaattan kerpeteni alarak görevi tamamlamanın mutluluğunu yaşadık çünkü ulaşmamamız durumunda başımıza gelecekleri az çok tahmin edebiliyorduk. Artık karanlık zifiri bir hal almış ve korkularımızda aynı oranda artmıştı. Buna rağmen emmioğlumla tüm cesaretimizi toplayarak dönüş yollarına düştük. Yaklaşık bir saatlik yaya yürüyüşünden sonra kerpeteni olması gerektiği yere, takım dolabına, koymuştuk. Yaşadığımız bu acı tecrübe öncelikle emmioğluma ve bana inşaatta takım bırakmama hususunda acı bir ders vermişti. Ayrıca unutan ben olmamama rağmen emmioğluma ona yoldaş olmam dayanışma duygusunun ne kadar kıymetli bir şey olduğu bizlere öğretti.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşım Projesi

Bir gün yine Mehmet Kalfa 10 dakika içerisinde 3'lük çivinin hırdavatçıdan temin edilerek getirilmesini emretti. Bu süre içerisinde çivinin temini mümkün değildi. İnsanüstü bir hıza ulaşmam gerekiyordu. Bu durumu göze alamadım ve talebi reddettim. Mehmet Kalfa'nın hayatında ret ve imkansız yoktur. Ancak ben gitmeme konusunda ısrarcıydım. Bu ısrarımın maliyeti iki tokat ve bacaklarıma inen çitalardı. Ağlayarak çivi almam gereken yerin yakınındaki manava ulaştım babamın orada olduğunu umuyordum nitekim babam oradaydı. Ağlayarak; "Baba ben çalışmayacağım." dedim. Babam duraksadı ve birkaç saniye bir şey söylemedi. O birkaç saniyelik süre içerisinde babamın usta ve kalfaya verdiği eti sizin kemiği benim söylemini hatırladım. Zaten Mehmet Kalfa babamın bu düşüncesinden cesaret bularak üzerimizdeki baskı ve şiddeti giderek arttırıyordu. Zihnimden geçen bu düşünceden sonra babamın tepkisinin benim istediğim yönde olamayacağını kestirebilmişim. Nitekim babam beklenen tepkiyi verdi ve "Yürü git." dedi. İliklerime kadar hissettiğim sahipsizlik hissiyle hırdavattan çivileri alarak gecikmeli olsa da marangoz atölyesine geri gittim. Mehmet Kalfa'nın yüzünde alaycı bir tebessüm ve zaferin mutluluğu hissediliyordu. Hayatın acı gerçekleriyle ve çetin mücadelesiyle daha 11 yaşında yüzleşmişim. O günden sonra Mehmet Kalfa'nın kibirli, baskıcı ve otoriter karakteriyle her daim yüzleşmek zorunda kaldık.

eTwinning

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Gaye TAŞ
Derleme Tarihi:	17/03/2022
Kaynak Kişi:	Mehmet Ali TAŞ
Memleket:	Konya / Karapınar / Oymalı Köyü
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Oymalı (Gicen) Köyü

“Bir köyde Ömer isimli bir çiftçi varmış. Bu çiftçi herkesten çok kendini düşünen, aç gözlü birisiymiş. Her zaman hava kararıp yağmur yağmaya başladığı zaman gökyüzüne bakarak yağın yağmurlara; *"Kulun Ömer tarlasına..."* dermiş. Bir gün tarlasına varmış, bakmış ki her taraf deniz gibi su içerisindeymiş. O zaman hatasının büyüklüğünü anlamış. Yağmur yağarken; *"Cümle alem tarlasına..."* demeye başlamış. O zaman yağmurlar bütün tarlalara eşit miktarda yağmaya başlamış. Ömer'de herkesin iyiliğini isteyen bir adam olmuş.”

eTwinning

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	İklim DURDURAN
Derleme Tarihi:	27.03.2022
Kaynak Kişi:	İklim DURDURAN
Memleket:	Mersin / Akdeniz / Kazanlı
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Festival

Bir gün, arkadaşım ve arkadaşımın abası (ablası) ile bir festivale gitmiştik. Tarsus'un yöresel ürünlerinin olduğu bir festivaldi bu. Ama oraya gitmek için geraşsa bir yol gitmek gerekiyordu. Bu yolu gitmesi gerçekten zordu. Biz ne yapacağız diye düşünürken arkadaşım koşmaya başladı. "Nire" diye sordum. "Hoorada kedi gördüm sevmeye gidiyorum" dedi. Bunu duyar duymaz ben de koşmaya başladım. Tabii arkadaşımın abası da peşimizden koşuyordu. Sonunda kedinin yanına ulaşır sevmeye başladık fakat kedi kaçtı. Onu kovalarken nereye gittiğimize bakmıyorduk. Sonunda kediyi elimizden kaçırdığımızda nefes nefese durduk. Bulduğumuz yerin neresi olduğunu bilmiyorduk. Etrafa bakındık fakat tanıdık hiçbir şey yoktu. Arkadaşımın abası çığını duvara yaslayıp sordu, "Bir kedi uğruna yolu kaybettik şimdi ne yapacağız?". Arkadaşımın abasına mağrur mağrur bakarken arkadaşım, "Şuradan müzik sesi geliyor, bi' bakalım." dedi. Sese doğru oldukça ilerlediğimizde gideceğimiz festivalin arka tarafını gördük. Sevinçle birbirimize baktık. Ardından festival alanına gittik. Gerçekten de çok güzel bir yerdi. Çeşit çeşit ürün vardı. Ama en yoğunlukta olan ürün Tatar Çorbası idi. Tatar çorbası ismini hiç duymamıştım. "O ne ki?" diye sordum. Arkadaşımın abası "Yüksük Çorbası var ya, onun diğer adı işte.". Kafa salladım. İnsanlar bu çorbayı içmek için uzun bir kuyruk oluşturmuşlardı. Çoktan yiyenler ise hallerinden memnun bir şekilde diğer ürün kuyruklarına katılıyorlardı. Arkada da müzik çalıyordu. Ve bu ortamı daha da eğlenceli hâle getiriyordu. Sanırım en eğlendiğim günlerden biriydi.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	İklim DURDURAN
Derleme Tarihi:	27.03.2022
Kaynak Kişi:	Zeki DURDURAN
Memleket:	Mersin / Akdeniz / Kazanlı
Anlatı Mekânı:	Tarsus

19 Mayıs

Günlerden 19 Mayıs idi. Her tarafta kutlamalar yapılıyordu. İnsanların gülüş sesleri kulağımı mutlu ediyordu. Bizde babamla bir kutlamaya gittik. Birkaç kişi sahneye çıkıp tahminimce, bir halk oyunu oynamaya başladılar. Babama bu halk oyununun ne olduğunu sordum. Bana, “Bu Mengi.” dedi. “Nasıl oynanıyor?” dedim. Anlatmaya başladı; “Mengi, oyununun havası ise türkü şeklinde ve çok hareketlidir. Tarzı şöyledir: Oyunu genç kızlar ve genç erkekler karşı karşıya sıralanarak ve bazen parmaklara tahta kaşıklar sıkıştırılarak oynarlar. Sazın temposuna uyulur ve bu tempo ayak uçlarında yaylanılarak dizlerin gövdeye dikey olarak kalkıp sekmelerini sağlar.” Ne kadar da güzel, diye düşündüm. Bu halk oyununu oynayan kişiler gerçekten yetenekliydi. Aradan tanıdıklarım bile vardı. İki tanesi aba kardeşi ve çok güzel senkronize olmuşlardı. Müzik eşliğinde oynanan Mengi oyunu alkışlarla bitti. Ardından herkese cezerye dağıtmaya başladılar. Küçüklüğümden beri sevdiğim cezeryenin tadı biraz farklıydı sanki. Tatları daha dikkatli algıladığımda cezeryenin içindekinin ceviz olduğunu fark ettim. Normalde yediğim cezeryelerin içinde hep fıstık veya fındık olurdu. Ama bu da çok güzeldi. Ceviz farklı ve güzel bir tat katmıştı. Herkese ikram yapıldıktan sonra kutlamalara devam edildi. Çeşit çeşit halk oyunları ve okulların yaptığı gösterilerle dolup taşı etraf. Kutlamanın sonuna doğru belirlenen konuşmalar ve şiirler okundu. Herkesi alkışlamaktan elim yorulmuştu ama kutlama İstiklal Marşı ile bitti. Çok güzel bir gündü.

Çalışmanın Adı:	Efsane
Derleyen:	İklim DURDURAN
Derleme Tarihi:	27.03.2022
Kaynak Kişi:	Gürkiye SÜRMEİİ
Memleket:	Mersin / Akdeniz / Kazanlı
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Sakallı Bebek

Yıllar önce Akdeniz'in Kazanlı köyündeki bir türbeden sesler geldiğini duyan çocuklar içeri girmeye karar verir ve içeride sakalı olan bir bebek görürler. Anında oradan uzaklaşmaya başlayan çocuklar durumu ailelerine anlatırlar fakat aileleri bu olaya inanmaz. Aradan günler geçer, bir kadın aynı türbeye girer ve sakallı bebekle karşılaşır. Bebekten korkan kadın türbeden hızlıca çıkar. Olayı etrafındakilere anlatmaya başlar. Aynı gün içerisinde kulaktan kulağa yayılan bu olay sebebi ile halk korkmaya başlar. Halk arasında bir karar alınır ve türbeye gidilir. Fakat bebek orada değildir. Bu olay uzun bir süre konuşulur. Gazetelerde yayınlanır. Fakat o günden sonra sakallı bebeği gören olmaz.

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Busenaz KAYA
Derleme Tarihi:	18.03.2022
Kaynak Kişi:	Kemaliye ULUNÇER
Memleket:	Girit (Göçmen)
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Bir Günümüz

1900' lerin başında farklı durumlar nedeniyle Girit'ten zorla göç ettirildik. Anadolu'da buraya yerleştirildik. Çocukluğumda annemle babam döneriz umuduyla kültürümüzü yaşatmaya çalıştılar. Daha ben çocukken annemle babam evin içinde Girit kültürünü yaşatmak için ellerinden geleni yaparlardı. Bir nevi çift dilli hayat yaşadık. Sabah kalktığımız zaman annem evin işlerinin koşturmasına dalar; babamda zeytin bağımıza giderdi. Annem her zaman bildiği ve çocukluktan Girit'ten öğrendiği yemekleri yapardı. Eşek turpu, Arapsaçı, çullama yaptığı yemeklerdendi. Benim en sevdiğim yemek her zaman Arapsaçı olmuştur. Bu ot Girit'te ve burada yetişen bir bitkiymiş annem her zaman bu yemeği zeytinyağı ile yapardı. Kendine has bir aroması olan bu bitki et ile pişirilirdi. Bugün bile hala Tarsus'ta yetişen bir bitki. Öğlene doğru benden büyük kardeşlerimle dışarıya oyun oynamaya giderdik. Onlar Girit'te doğdukları için Türkçe bilmiyorlardı. Aynı annem ile babam gibi ben onlara yardımcı olurum. İp atlardık, çanak çömlek oynardık akşamı ederdik. Eve gelince annem bize Girit'teki bir günlerini anlatırdı orayı her zaman çok özlediğini söyler ve her zaman geri döneceklerine olan inancını dile getirirdi. Akşam olduğu zaman annem bizi yatağımıza yatırır ve hala aklımda olan Girit dilinde şu maniyi söylerdi:

Nomoto to şeraçosu	Δωσε μου το χερακι σου	Ver elini tutayım
Nazosome pna bena	Να δωσομε μια πμενα	Berberce söz verelim
Osto nazo nasehapo	Οστε να ζο να σε χαρω	Hayata olup benim oldukça
Çesi pişimu emena	Κ'εσι πιτσι μου εμενα.	Ben seni seveyim sen de beni.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Busenaz KAYA
Derleme Tarihi:	18.03.2022
Kaynak Kişi:	Kemaliye Ulunçer (Tarihi bilgi için Serkan BAYA, Öğretmen)
Memleket:	Girit (Göçmen)
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Girit'ten Göç

1904 olayları nedeniyle Sultan Abdulhamit Han zamanında orada başlayan zulümden kurtulmak için; annemle babam Girit'te yaşarken Türkiye ye gelmek zorunda kalmışlar. Bir anda alıstıkları düzenin değişmesi ve apar topar girmek zorunda kalmaları, onlar için çok zor olmuş. Girit'te annemlerin bir akrabasıyla evleri bitişikmiş. Tam Türkiye' ye gidecek gemiye binmek için son hazırlıkları yaparken, evlerini kapatırlarken, yan tarafta oturan akrabalarının çocukları ortadan kaybolduğunu fark etmişler. Annem çocuğun daha 12 yaşında olduğunu söylerdi. Çocuğun ailesi ve benim ailem tüm işlerini bırakıp çocuğu aramaya başlamışlar ama ne fayda çocuğu bulamamışlar. Bunun üzüntüsü yetmezmiş gibi birde Girit (Yunan) askerleri onların başında artık gitmeleri gerektiğini söylüyormuş. Çocuğun ailesi her ne kadar yalvarsa da zorla gemiye çocuklarını orada bırakıp binmişler. Annem o akrabasının çocuğunun özlemine dayanamayıp kendini kaybettiğini gemide ki herkesin onu zor sakınleştirdiğini bize hep anlatırdı.

Osmanlı Devleti son yıllarında, dünyada ve kendi içinde değişen durumlar nedeniyle Balkan topraklarını kaybetmesi sonucunda burada yaşayan yüz binlerce kişi değişik baskılarla Anadolu'ya, oradaki yeni kurulan Balkan devletlerinin baskısıyla göç ettirildi. Bu göç sırasında evlerini mahsullerini, mezarlarını; değer verdikleri hayatlarını anlamlaştıran maddi manevi kültür öğelerini orada bırakmak zorunda kaldılar. Özellikle Yunanistan ve Bulgaristan bu konuda muhacirlere en fazla zorluk yaşatan devletler oldular. Bunun tam tersi olarak ise özellikle Yunanistan sınırlarının genişlemesi ile artan nüfus ihtiyacını, Anadolu ve Trakya'daki Rumları kendi ülkesine çekmek için propaganda yaparak çözmeye çalıştı. Yunanistan'ın Türk nüfusu kovmak ve zorla göç ettirmek çabalarına karşılık, Osmanlı Devleti vatandaşı gördüğü Rum nüfusun propaganda ile gitmesini engellemek için şehzadeler başkanlığında komisyon kurmuşlardır.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Derya SAYGI
Derleme Tarihi:	19.03.2022
Kaynak Kişi:	Mevlüde SAYGI, Meliha KARATAŞ
Memleket:	Çorum
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Geçmişimizden Kalanlar: “Kuşburnu Pekmezi Yapımı”

Topladığımız üzümün bir kısmından kuşburnu pekmezi yapardık. Bunun için kuşburnu bitkisini elimize dikenleri bata bata toplardık. Bin bir zahmetle toplanan kuşburnunu sırtımızda yüklenip eve getirirdik. Komşularla bir olup ucunun siyahlarını bıçakla keserek ayıklardık. Ayıkladıklarımızı önce yıkardık sonra da kazan gibi bir şeye koyardık. Bahçede ocak kurup altına odunu vururduk. O bol suyla 3-4 saat kaynardı. Zaman zaman dibine tutmasın diye karıştırırdık. Ezilene kadar komşularla karıştırarak kaynatırdık. Ezilmeye başlayınca ocaktan indirirdik. Kaynatırken suyu bittikçe eklerdik. Suyu eklemesek dibine tutar. Ocaktan indirip soğumaya bırakırdık. Sonra ona tekrar üflerdik. Onu delikli bir iletirden geçirip posasını almak için onun içine bir de Şire yani üzüm suyunu eklerdik. Eğer “Üzüm Suyu” koyarsak şekere gerek kalmazdı. Sonra tekrardan elekten geçirirdik. Onun kıl geçirmeyen özel bir eleği vardı. Eğer özel elek olmazsa un elediğimiz eleğin içine bir elçim yün koyardık. Bu yün temiz, taze ve koyun yünü olmalı. Yünü eleğin içine serip elerdik. Yünü zaman zaman sıkardık. Yün dikenleri toplar ve sıkıldığı zaman eline batardı. Eldiven giydiğimizde dikenler eldivenin içine girer ve daha çok batar ya da diken eldiveni yırtardı. Elekten süzülen şire ocağa konulurdu. Ağızımıza alıp bakardık diken var mı, değişiyor mu tadı nasıl iyi mi diye. Eğer iyiyse onu kıvama gelene kadar pişirirdik. Koyulaşınca ve azalınca kıvama geldiğini anladık. Pişirince indirirdik ve kavanozlara koyup ağızımızı sıkıca kapatırdık. Biz bunu genelde üç kişi yapardık. Bunların haricinde üzümün bir de pekmez yapardık.

Pekmez yapacağımız üzümü oluğun yani tahtadan oyulmuş teknenin içine doldururduk. Çizmelerini giyen biri üzümü çiğnerdi (çiğnardı). Suyu alıp alıp teşte koyardık.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

İçine özel beyaz pekmez toprağı atardık. Toprağı ne kadar çok koyarsam pekmez o kadar tatlı, ne kadar az koyarsam o kadar ekşi olurdu. Şirenin yarısını iyice kaynatırdık. Kaynayınca Topraklı şireyi yanında bekleyen kaynamamış üzüm suyunun içine koyardık. Buna soğuklama denir. Soğuklama yapılan üzüm suyunu kazana döküp onun da ağzını kapatırdık. Bu şekilde sabaha kadar toprağın dibe çökmesini beklerdik. Üzümün suyu yukarıda kaldığı için cam gibi parlardı. Elde edilen şireyi bir gün sonra tekrar elerdik. Üstüne iki yumurtanın beyazını koyardık. Pekmezi yerken insanın içini kıymasın diye de bir kova yoğurt koyardık. O esnada ilk yapım aşamasındayken çığnanan üzümün çöplerinin üzerine İki kova su koyup iyice yıkardık. Çıkan posayı kuruturduk. Posayla ya ateşe atarak ekmek pişirirdik ya da ineklere yem yapardık. Yoğurdu koyduktan sonra kaynayana kadar karıştırırdık. Koyulaşıp azalınca kaynadığını anlardık. Sarı bir köpük gelir ve ortalık buram buram pekmez kokardı.

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Derya SAYGI
Derleme Tarihi:	19.03.2022
Kaynak Kişi:	Mevlüde SAYGI, Meliha KARATAŞ
Memleket:	Çorum
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Gelin Kınası ve Yün Yorgan Yapımı

Biz yaptığımız ürünleri düğün evlerine ikramlık olarak da götürürdük. Bizim düğünlerimizin kına gecesi diğerlerinden biraz farklı olurdu. Bizim orada gelinlere kına yakılacağı zaman baş örtülür.

Gelini oturursun ve şunları söylersin:

Ayağına giymiş oradan laleni.

Gider cennet bahçesine salınır.

Biri Hatice biri Meryem gelini,

Yatmaya gelmedik, gitmeye geldik.

Hak emreyledi de biz öyle geldik.

Sekiz değil midir onun kapısı.

Mümin olanın girer hepsi.

Cenneti alada üç köyler akar.

Biri şeker biri şerbet bal akar.

Sonra gelin elini açar. Altın verip kına yakarsın. Herkes elinden geldiğince düğün evine yardımda bulunur. En önemli yardımlardan biri ise yorgan yardımdır. Bizim kullandığımız yorganlar el yapımıdır. Önceleri davarımız varken yünü kırardık. Kırılan yünü iyice bir yıkardık. Yıkandıktan sonra suyunun süzülmesi için bir gün avluda bekletirdik. Sabah olunca elime yün çubuğunu (çubuğunu) alıp yünleri döve döve kabartırdık. Sopa budaklı olmamalı sadece düzgün olmalı ve her vurduğunda elinden kaymalıydı. Bazen kabartmadı diye elimizle yünü diderdik. Sonra kuruması için avluya sererdik. Serilen yün nemli olduğu için iki güne anca kururdu. İç yüzünü alıp yorgancı kadınlara verirdik. Onlar da hangi şekil

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

istersen ona göre yorgan köprülerdi (kabartırlardı). Biz de yaptırdığımız yorganı babam ile düğün evine götürürdük.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Derya SAYGI
Derleme Tarihi:	19.03.2022
Kaynak Kişi:	Mevlüde SAYGI, Meliha KARATAŞ
Memleket:	Çorum
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Değirmen

Babam çok çalışırdı yeri gelir kerpiç döker yeri gelir değirmen döndürürdü. Zamanımızın çoğunu değirmende geçirirdik. Babama çoğunlukla ben yardımcı olurum. Su ile çalışıyordu bizimki. Önce yukarıdan ağır tazyikli bir su geliyor. Borunun içinden değirmenin taşlarının altında, donuzlağa denilen yerden su geldikçe çark döner. Çark at arabasındaki tekerleri andırırdı. Çarkın üstünde iki büyük taş olurdu. Bu taşlar üst üste idi. Ve ilki çarka bağlıydı. Çark döndükçe çarka bağlı taş da dönerdi. İkinci yani ilkinin üstünde duran taş da birlikte dönerdi. İkinci taşın ortasında delik olurdu. Değirmen iki katlıydı. Üst katında “ambar” denilen yer olurdu. Ambarın içine buğday, arpa ...vs konulurdu. Buğdayda ambarın içinden ikinci taştaki deliğe düşerdi. Düşen buğdaylar taşların arasında ezilirdi. Ezilenler un olurdu. Un kovalarının içine düşerdi. Taşların döndüğü yerin etrafı kapalıydı. Sadece un kabının bulunduğu yer açıktı. Böylece oluşan un, kabın içine düşüyordu.

Babam her sabah değirmene giderdi. Bazen ben de gelirdim. Bakımını yaparken izlerdim. Buğdayın ambardan düşmesini sağlayan iki de çubuk görürdüm. Bu çubukların bir tarafı ambara bağlı olurdu. Bu çubuklara şakşak denirdi. Diğer tarafı da değirmen çalıştıkça iki taşa vururdu. Böylece hem ambarın içindeki buğday düşerdi hem de un kabına düşmeyen arada sıkışıp kalan unlar un kabına düşerdi. Ayrıca sıkışanların da ezilmesini sağlardı. Böylece un olurdu. Buğdayın ince ve kalın olmasını istediğin zaman düğmesine basmak yeterliydi Ayrıca ambarlardan un yavaş düşerdi yoksa un kalın parçacıklı olurdu. Öğüttüğümüz unla ekmek ve çörek yapıp karnımızı doyururduk. Bu çöreklerin yanında çemen vazgeçilmezimizdi.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Derya SAYGI
Derleme Tarihi:	19.03.2022
Kaynak Kişi:	Mevlüde SAYGI, Meliha KARATAŞ
Memleket:	Çorum
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Çemen ve Gülleyli Yapımı

Poy otundan öğütülen çemenin ununu alır, sonra onu güzelce eleriz. Önce sarımsak dövüyoruz sonra tozuyla biberini katıyoruz. Dövdüğümüz sarımsakla suyu kaseye koyuyoruz. Kaşığın biriyle karıyoruz. Üç kaşık Çemen unu koyuyoruz. Kıvamına geldiğinde biraz katı ve turuncu oluyor. Biz çoğu sabah kahvaltının yanında çemen yeriz. İnsanın neşesini ve iştahını açar. Lakin yedikten sonra biraz kötü kokar. Çemeni bir de gülleyli ile yemek lazım.

Gülleyliyi yapmak için hamuru mayalarız. Hafif cıvık olacak ama ekmek hamuru gibi değil. Hamur için maya, tuz, un ve su kullanırız. İyice kabaran hamuru tandıra götürürüz. Tandır hazır durumda oluyor tabi. Tandırdan bir ekmek sacı var. Ekmek sacını ters çevirip O içine bir küçük sac daha koyuyoruz. Yuvarlak aldığımız pezeleri (bezeleri) küçük sacın içine düşüyoruz, pezelerin üzerini yumurtalarız. Küçük sacın önce altı pişer. Altı piştikten sonra küçük sacı yüzüstü çevirip ters çevirdiğimizde pişen hamurların alttaki sacın üstüne düşmemesi lazım. Bu yüzden az yağlanır, çevirdikten sonra altını yakarız. Onun yüzü de kızarır. Ersin dediğimiz demir spatula ile kavlatırız (iyice pirişme). Pişince gülleyli oluyor. Üstüne ister yağ sürün ister çemen... Gülleyli dediğimiz çörek tandırdan başka bir yerde yapılamaz.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Derya SAYGI
Derleme Tarihi:	19.03.2022
Kaynak Kişi:	Mevlüde SAYGI, Meliha KARATAŞ
Memleket:	Çorum
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Tandır

Tandır, bükme, erişte, ekmek, çörek, katmer vs. yapılan yerdir. Bir oda büyüklüğünde tandırın kenarında hafif yukarıda bir sac olurdu. O sacın altında ateş yakmak için bir çukur olurdu. Tandırın diğer taraflarıysa yakılacak malzemelerle dolu olurdu. Sac kalın olmalı ve yakarken kağıt kullanmamalıyız. Eğer kağıt kullanırsak yaptığımız hamur is olur. Katmer yaparken de su, süt, maya, kullanırız. Bunlardan da hamur yaparız. Hamuru yunurduktan (yoğurduktan) sonra hamuru dinlendiririz. Ufak parçalara böleriz ve bu parçalara biz peze (beze) deriz. Pezeleri açarız ve yağlayıp geri yumaklayıp (yuvarlayıp) koyarız. Tandırı yakarız. Açılan pezelerin yüzünün yumurtasını sürüp kızgın saca koyarız. Pişince katmer oluyor. Ne zaman eve misafir gelse böyle yemekler yapıp ayrıla ikram ederiz.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Zeynep Gülse BOYMUL
Derleme Tarihi:	19.03.2022
Kaynak Kişi:	Diler BOYMUL, Soner BOYMUL
Memleket:	Mersin / Tarsus / Çamlıyayla
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Namrun

Namrun'da eskilerden bir gün... Aylardan kızılıcık şiresi zamanı, sabah güneşin ilk ışıklarıyla yeni doğan güne uyandık. Sabah kahvaltıyı hazırlamaya işe koyulduk. Doğal ballar ve bizzat bizim elimizden el yapımı reçeller. Açık havada kahvaltının eskimez ortakları arılar. Arıları kovmak için kahve yakıyoruz. Kahvaltıyı yaptıktan sonra işe koyuluyoruz. Bugün kızılıcık şerbeti günü, önce muşambaları seriyoruz. Sonra muşambaların üzerine ağaçtan topladığımız kızılıcıkları güzelce dağıtıyoruz. Kızılıcıklardan daha sert ve daha açık kırmızı olanları ayırıyoruz. Bu ayırdığımız kızılıcıkları başka bir tarifte kullanıp, kışa saklayacağız. Daha koyu renkli, ve yumşak kızılıcıkları seçiyoruz. Bu kızılıcıkların çekirdeklerini çıkaracağız. Bu işlem çok uzun sürer. Güneş daha tam tepeye çıkmadan, yeryüzü daha ısınmadan başladığımız kızılıcık macerası çekirdekleri çıkarma işlemiyle akşamüstünü buluyor. Akşamüstü, hava soğumaya başlıyor, dağların yellerinden bizim buralara yel esiyor. Esen yel bize kekik kokusuyla beraber geliyor. Çekirdekleri atmıyoruz, maydanozların diplerine gömüyoruz işte bitki gübresi. Çekirdeklerini çıkardığımız yumuşak kıpkırmızı kızılıcıkları güzelce sirkeli suya ıslıyoruz. Elma sirkesi tercihimiz. Yarım saat bekletiyoruz bu işlem sayesinde kızılıcığın içindeki kurtlar ve böcekler (böcekler) kızılıcığı terk ediyor. Kızılıcıkları kocaman bir leğene alıyoruz sirkeyi tabi ki iyice duruladık. Bol bol şeker döküyoruz. Şekerleri kızılıcıklar emince, odun ateşinde pişirmeye geçiyoruz. Kocaman bakır tencerele aldığımız kızılıcıklara dört parmak boyutunda su ekliyoruz ve kızılıcıkları üstünü örtecek seviyede şeker ekliyoruz. Fokurdayana kadar pişiriyoruz. Evet, şimdi tadım aşaması, tadı hafif ekşiyse tamamdır. Ama yoğun bir ekşilik varsa yine pişiriyoruz. Yaptığımız şerbeti kavanozlara alıyoruz ve tamamdır. Artık kızılıcık şiremi var. Tamamen doğal ve el yapımı...

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Sude Naz ÇAPĞU
Derleme Tarihi:	17.03.2022
Kaynak Kişi:	Zeynep ÇAPĞU
Memleket:	Hayat / Hamamiskan
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Pamuk Hasatı

Dayım 16-17 yaşlarında iken bizim oralarda pamuk hasatı (=toplaması) olurmuş. Pamuklarımızı ikinci hasatından sonra afara (düşük kalitede) pamuk bozumu olurmuş. Köylüler pamuk afarasına gider 3kg, 5kg, 10kg dediği hesap pamukları toplar köyün bakkalına getirir satarlarmış. Dayımın da kendi arkadaşının o köyde bakkalı varmış. O gün dayım ve bir arkadaşı (=Hüseyin amca) beraber dükkana gitmişler. Yalnız o günde bakkal demir diye sandıkları el bombasını terazide kullanmış. El bombası kurtuluş savaşından kalmış yalnız onlar bunun bomba olduğunu bilmemişler. Arkadaşı bu demir 1kg gelmiyor biraz eksik ne yapsak demiş; bir çivi teraziye koyunca tam 1 kg geliyormuş. Hüseyin amcada bakkalın sahibine o çiviye ikide bir nerede bulacağız demire çakalım demiş. Bakkal sahibi Abdullah amcada doğruyu söylüyorsun çakalım demiş. Dayım Hüseyin amca ve bakkal çiviye el bombasına çakarken bomba patlamış. Dayımın eli kopmuş, bakkalın sahibi ölmüş, Hüseyin amcanın yüzünün bir tarafı yanmış gözü kör olmuş. Bizim köydekiler de bunun üzerine dayıma “Çolak Hamo” der olmuşlar. Hala gittiğimizde bu olayı anlatırlar. Dayım yine de şanslıymış tabi ki...

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Sude Naz ÇAPĞU
Derleme Tarihi:	17.03.2022
Kaynak Kişi:	Zeynep ÇAPĞU
Memleket:	Hatay / Hamamiskan
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Cesaret

Dayım gençken tabi o zamanlar şimdiki gibi televizyon yok köyün gençleri kahvede toplanır sohbet eder saz ile atışmalar olurmuş; bazen de birbirlerinin cesaretlerini ölçerlermiş. Yine bir gün dayımlar akşam kahvede otururken birbirlerinin cesaretlerini ölçmek isterken yalnız birini söyleyeyim birini söylemeyeyim dayımlar köyde gözlerine kestirdikleri bir arkadaşlarının cesaretini ölçmek için şaka yapalım demişler. Tabii orda bulunanların bir kısmının haberi var.

“Mehmet şimdi sen bu mezarlığa gece gidebilir mi” demişler.

Mehmet de “Ben giderim” demiş.

“Onunla başka kim gider, birisi daha çıkmış sonra “tamam” demişler. Sizin gittiğinizi nasıl anlayacağız. Kahveden bir havlu almışlar Mehmet’e vermişler bunu şu kişinin mezarına koy demişler. Tabi kahvedekiler önceden kararlaştırdıkları gibi Mehmet’ten önce mezara gidip saklanmışlar.

Dayım anlatırdı o gece çok güldük. Mehmet’le arkadaşı ellerinde gaz lambasıyla gitmişler tam havlu bırakacaklar mezardan bir ses o havluyu geri al diye bağırın da benim dayım. Mehmet’le arkadaşının ödü kopmuş korkudan, koşarak mezarlıktan çıkarken o hallerini görecektiniz diye anlatırdı o kadar korkmuşlar ki arkalarından bağırdığımızı bile duymamıştılar derdi.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Saime Songül ŞENER
Derleme Tarihi:	20.03.2022
Kaynak Kişi:	Zeynep ŞENER, Nefise BEYLİK
Memleket:	Malatya / Hekimhan / Başkanlık Köyü
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Köy Yaşantımız

Gün ağarmadan günlük işlerimiz başlar. Sıcağa kalmamak için kahvaltımızı erkenden yapıp bahçeye doğru yol alırız. Bahçeye vardığımızda gün ağarmış olur. Hemen işe koyuluruz. Bostanın suya ihtiyacı varsa bostan sularız. Daha sonra kaysı ağaçlarımızdan kaysıları toplamaya başlarız. Onu bitirdikten sonra dut ağacımızdaki dutları toplarız. Daha sonra topladığımız kaysıları kasalara doldurur hava almayacak bir biçimde yapılmış çadıra koyarız kaysıların pişmesi için kükürtü yakıp çadırın içine koyarız. Daha sonra kaysıları orada pişmeye bırakıp, topladığımız dutları pekmez yapmak için hazırlarız. Dutları kazana koyup üstüne göz kararı su ekleyip ateşte kaynamaya koyarız. Dutlar iyice kaynar daha sonra soğumaya bırakırız. Soğuduktan sonra onları elimizde iyice ezeriz, bez torba yardımıyla onları süzeriz. Tekrar kazana koyup kısa bir süre kaynatırız. Kaynadıktan sonra kaplara koyup güneşte olmaya bırakırız. Bir günlük işimiz biter köy evine gideriz.

Ertesi gün pişmeye bıraktığımız kaysıları çadırdan çıkartır kontrol ederiz eğer pişmemiş kaysılar varsa pişmeyen kaysıları tekrar çadıra koyup aynı şekilde pişmeye bırakırız. Olan kaysıları alıp bir bezin üstüne serip güneşte kurumaya bırakırız. Daha sonra bostanımızdan olan mahsulleri toplarız. Bu arada pekmezimiz olmuş olur ve kaplara koyarız. Bu arada kaysılarımızın bir gün ara ile çeviririz. Yaklaşık on günde olur ve toplanır toplandıktan sonra çekirdeklerini pırtlatırız (bastırıp çıkartmak). Daha sonra onları tekrar güneşe serer 2-3 bekletiriz, kaysılarımız işlenmeye hazır olur.

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Evrin ER
Derleme Tarihi:	18.03.2022
Kaynak Kişi:	Sabahat ER, Çiğdem ER
Memleket:	Mersin / Tarsus
Anlatı Mekânı:	Tarsus

1968 Depremi (Tarsus)

-“Kaç yılıydı mesela?”

“Ben birinci sınıfa gidiyordum. 68 depremiydi.”

-“68 yılında?”

“Evet, çünkü birinci sınıfa gidiyordum. 1968’de oldu, bu Tarsus’un sel baskını. Biz köydeydik Tarsus’u sel bastıydı. Fevzi Çakmak, Zorbazak Mahallesi, Cetvel’e kadar Nato... Hep suyun içindeydi.”

-“Girne Mahallesi.”

“Heye (evet) Girne Mahallesi. Suyun içinde kaldılar. Biz o zaman ilkokulduk. Bir haber yaptıydı öğretmen bize. Sordu. Bugün mesela sorardı ‘Ne haberi var?’. Ona ne diyollar ilk başlangıçta?”

-“Röportaj mı?”

“İşte haber diyor, yani ‘Bugün ne olayı oldu?’ Mesela bir komşun öldü veya komşunun ineği doğurdu, eşek doğurdu, ondan sora...”

-“Gündem mi?”

“Hah, heye heye gündem. İşte ya ben bazı işte diyorum ya bazen hatırlıyorum, bazen hatırlamıyorum diye.”

-“Şimdi Kadıncık Barajı’nın oradan mı şey oldu, sel geldi de deprem oldu? Sen dedin ya yurtların alt tarafında bir hastane mi vardı, sağlık ocağı mı?”

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

“Ben onları bilmiyorum.”

-“Hee.”

“Deprem oldu ben birinci sınıftım, köyümde, bahçeye gidiyorduk bütün bahçenin yolları giderkene yarılmış. Biz geçemedik.”

-“Yani yarıldığına göre o derece çok mu yağmur yağdı?”

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Barış KALAYCI
Derleme Tarihi:	24.03.2022
Kaynak Kişi:	Bedia KALAYCI, Kemal KALAYCI, Berkay KALAYCI
Memleket:	Mersin / Tarsus
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Kına Gecesi

Düğünden bir gün önce kına gecesi ailece düzenlemeye karar verilir. Kına gecesine genellikle kız tarafının ve erkek tarafının yakınları davet edilir. Kına gecesi Çukurova bölgesinde yapılan belenenlerden biridir. Kına gecesi kızın evinde yapılır.

Gecenin başlama devam etme ve sonuçlanması ilgili tüm ayrıntılar kız tarafının ve erkek tarafının belirlediği sağdıçlar tarafından belirlenir. Gelinin üzerine konulacak allık, misafirlere verilecek kına ve çerezler gerekirse gelini giyeceği bindallı tabir edilen elbise hazırlanır. Kına evde yapılacak ise orkestra temini sağlanır. Misafirlerin oturacağı masa ve sandalye hazırlanır. Bu şekilde kına gecesi hazırlıkları yapılır.

Kına gecesi gelin kuaförden alınarak hatıra fotoğrafı çektirilir. Gelin aday ve damat adayının bulunduğu araçlar konvoy halinde örf ve âdet genellikle Tarsus Barajına gidilerek tur atılır. Bu baraja uğrama eski yıllardan kalma ve aileye sağlık ve huzur getirmesi anlamıyla gelir. Kına merasiminin bulunduğu yere gelin ve damat adayın olduğu araç ile korna çalarak gelir. Amaç orkestranın düğüne bağlaması ve misafirlerin alkışla karşılansın haberi sunar. Orkestra dans eşliğinde gelin ve damadı sahneye davet ederek kına gecesi başlar. Kız tarafı ve erkek tarafı misafirlerle ilgilendikten sonra oyunlar oynanır ve sonunda kızın eline kına yakmak için bir gönüllü seçilir. Genellikle kızın eline kına yakarken damat tarafından örf ve âdet gereği bir çeyrek altın verilir. Kına yakılır ve gelinin üzerine örtülen allık damat tarafından açılır tüm misafir raflarından alkışlanarak son kez orkestra eşliğinde ortaya alınarak. Genellikle (geldi gelin kınası) türküsü çalınarak kına gecesi sona doğru gelinir.

Tüm evlenecek gençlere hayırlı olması dileğiyle kına gecesi bu şekilde sonlandırılır...

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Barzan ASLAN
Derleme Tarihi:	17.03.2022
Kaynak Kişi:	Kinyas ASLAN, Zeynep ASLAN
Memleket:	Diyarbakır
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Diyarbakır Halk Kültürü

Kültür, her milletin değerler bütünüdür ve her millet bunu olabildiğince korumaya ve yeni nesillere aktarmaya çalışır bu nedenle tıpkı herkes gibi biz de kültürümüzü olabildiğince olduğu şekilde yaşamaya çalışıyoruz.

Bizim kültürümüzde yani Türkiye’de yaşayan Kürt kökenli vatandaşlarımızın, kültürünün yapı taşı diğer bölgelerde yaşayanlara oranla daha değişiktir. Bizimkisi daha çok Türk kültürüne de adapte olmuş ve bu nedenle bazı değişikliklere uğramış halidir de diyebiliriz.

Bizim için akrabalık ve aile bağları çok önemlidir bu nedenle büyüyen ailelerin birlikte birbirlerine sıkıca sarılmış ve sürekli aralarında karşılıklı destek veren bir yapıda görmemiz çok olasıdır. Örneğin bizim mahallenin %80’i Kürt kökenlidir ve burada yaşayan halk gerek düğünlerde gerekse de farklı zamanlarda birbirine sürekli yardım eder ve bir düşünce birliği halinde hareket edip karar alırlar. Düğünlerimiz de farklıdır, düğünlerde “Fistan” adı verilen bir geleneksel kıyafet giyen kadınların yanında öte yandan “Tırgal” adı verilen bir diğer geleneksel kıyafet ise erkekler tarafından giyilir şehirlerde yaşayan Kürt topluluklarının düğünlerinde erkeklerin “Tırgal” adı verilen kıyafeti giydiği çok nadirdir ancak damadın en yakınları bazen giyer çünkü bu kıyafet daha çok kırsal alanlara uygundur. Düğünün sonunda ise birlik ve beraberlik anlamında takılan altınların yanında “Atkı” parası atılır bu ise düğün ziyaretçilerinin gelin ve damada verdiği destektir.

Bizler için düğünler her ne kadar önemli olsa da sadece bununla kalmazlar yemek ve müzik de önemlidir, yemek kültürüne bakacak olursak genellikle kırsallarda yaşadıkları için çoğunlukla hayvansal gıdaları tüketirler ve aynı zamanda kendi ekmeklerini kendileri

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

yaparlar. Tandır adı verilen bir fırın türevi yapının içerisinde tandırın duvarına yapıştırdıkları hamuru bir süre bekledikten sonra ortaya lezzetli bir Kürt ekmeği çıkar.

Müzik kültüründe ise “Dengbej” adı verilen sanatçılar genellikle uzun hava ve ağıt tarzı şarkılar söylerler. Dengbejlerin çoğunlukla yaşadıkları kötü anıların ağıtlarını uzun hava ile birlikte söyledikleri veya yaşadıkları yerleşim alanlarındaki anlaşmazlıkları üzücü bir dil ile sese döktükleri de sürekli görülen bir durumdur.

Tüm topluluklar için olmasa da genellikle bir aşirete mensup olan topluluklar için geçerlidir. Örneğin bazı aileler arasında yaşanan anlaşmazlıklarda topluluğun önde gelenlerinden veya saygın kişiler yani aşiret içerisinde sevilen bir isim düzeni ve birlikteliği sağlamak adına arabuluculuk görevi yapar ve bu nedenle halk bir uyum içerisinde, dağılımdan birlik ve beraberliklerini korumuş olurlar.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Yeliz KAN
Derleme Tarihi:	06.05.2023
Kaynak Kişi:	Yeliz KAN
Memleket:	Mersin
Anlatı Mekânı:	Tarsus

'Doğunun Paris'inde

Hayatımızın belirli dönemlerinde dönüş şansımızın olmadığı bazı yollara gireriz. Misal bir günde anne ya da baba olur, vazgeçtim deme şansımız kalmadan ömrümüzün kalan kısmına o yeni sıfatı da ekleyerek günlerimizi geçirmeye başlarız.

Herkes gibi benim hayatımda da böyle bir kırılma noktası bulunuyor. Bir ay önce üniversite öğrencisiyken, diğer ay mezun olup tayini çıkmış bir psikolojik danışmandım. Artık önümde yeni bir sayfanın açıldığını düşünüyorum, bir yandan heyecanlanırken bir yandan da çok korkuyordum.

2013 yılında tayinim Van'ın Edremit ilçesindeki bir ortaokula çıkmıştı. Bu haber çekirdek ailemde küçük bir şok etkisi yaratmakla birlikte bir an önce göreve başlama işlemlerini halletmemiz gerektiğini öğrenince yaşadığımız şeyi düşünme fırsatımız bile olmadan kendimizi otogarda bulduk; annem, kırmızı valizim ve ben...

Günün ilk ışıkları ile Van'daydık. Oradan oraya koşturmakla geçen günün ardından okuluma uğrayıp göreve başlama evrakını teslim etmem gerektiğini öğrendim. Okulum; içinde pek çok duyguyu barındıran güzel kelime... İnsanın kendini daha güçlü, daha umutlu, daha olgun hissetmesine sebep oluyordu sanki.

Dolmuşumuz 4 katlı, büyük bir binanın önünde durdu. Hızla çıktım merdivenlerden, açtım büyük giriş kapısını ve karşımdaki manzara karşısında etrafıma bakakaldım bir süre. Her yerde inşaat malzemeleri vardı ve okulum hala inşaat halindeydi.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Konuşacak, bilgi alacak birilerini aradı gözlerim. Görünürde kimse yoktu. Üst kata çıktığımda kırılmış saçlarının altında genç, enerjik ve sıcak gülümsemesiyle okul müdürüm olduğunu öğreneceğim biri ile karşılaştım. 2011 Van depreminin ardından yaşananları ve hızla yaraları sarmak için ne kadar çabaladıklarını anlattı. Okulun bazı eksikliklerinin olduğunu ancak yakın bölgede başka okul olmadığı için eğitim öğretime açılma kararı verildiğinden bahsetti. Genç ve çalışkan insanlara çok ihtiyacım var Yeliz Hocam, birlikte hallederiz değil mi diye de ekledi. Sihirli sözleri duymuştum artık.

Hızla ev kiralama, eşya seçme, ev düzenleme işlerine giriştik. Başlarda yabancı olduğu bir şehirde, farklı bir kültürde var olmaya, düzen kurmaya çalışmak zor olacak diye düşünüyordum ancak karşımıza çıkan iyi niyetli insanlar ve yılların tecrübesi annem ile her şey çok kolay ilerledi. Bu sırada bir yandan okulu öğrencilere uygun hale getirmek için canla başla çalışıyor; diğer yandan da aynı okulu paylaşacağım çalışma arkadaşlarımla tanışıyordum.

Tam rayına oturdu her şey deyip huzurla nefes almaya hazırlanırken annemin dönme vaktinin geldiğini öğrendim. Koskoca bir insan evladı olarak ben, annemi otobüse bindirip yolcu ederken devasa bir boşluğun ortasında buldum kendimi.

Zaman... Sardı, sarmaladı, büyüttü, güçlendirdi. Yine zorlanıyordum bazı konularda ama destekleyici bir ortamda; üstesinden geldiğimi görmenin, hata yapı yapı öğrenmenin ne eşsiz bir tecrübe olduğunu deneyimliyordum. Artık alışmıştım.

Derken öğrencilerimle tanıştım. Heyecanlı gözlerle süzdük bir süre birbirimizi. Kırıktı hala biraz kanatları ve buruktu sevinçleri ama küçük bir tebessüme kocaman ıslık ıslık gözleri ile karşılık veren okyanus yürekli çocuklarımdı artık onlar benim. Başlarda kendilerini açmaları zor oldu. Hele erkek öğrencilerim tam bir kapalı kutuydu. Bazen sadece selam vermek için uğradılar, bazen de rehberlik servisinin kapısının altından atılan mektuplarla şahit oldum bazı öğrencilerimin yüz yüze anlatamadıklarına. Bir süre sonra mektuplara da ihtiyacımız kalmadı.

Okula koşar adım gitmek, aynı amaç için bir araya gelmiş bir ekibin parçası olduğunu hissetmek, değer görmek, değer vermek, iyi gelmek, iyi geldiğini gördükçe iyileşmek paha biçilemezdi.

Hiç mi sıkıntınız olmadı dersiniz, tabi ki oldu. Pek çok imkânsızlıkla, bazen hatalarla, bazen gücümün yetmediği durumlarla mücadele ettim. Çok yorgun hissedip pes etme

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

noktasına geldiğim zamanlarım da oldu ama günün sonunda 30 dakikalık bir yürüyüşte ya da bir arkadaşla içilen kahvede buluyordum kaybettiğimi sandığım o hevesi, azmi.

Dört yıl oldu Van'dan ayrılalı. Payıma düşen; meslek hayatımdaki pek çok “iyi”kiyi yaşatan sevgili öğrencilerimden aldığım güzel haberler, dostluğumuzu aynı sıcaklıkla sürdürmeyi başardığımız sevgili arkadaşlarım, pek çok güzel anı ve büyük bir özlem oldu.

İz bırakanlardan, Furkan D. : Canım Hocaam, öğrenciniz artık ODTÜ'lü.

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Cuma İVRENDİ
Derleme Tarihi:	20.03.2023
Kaynak Kişi:	Cuma İVRENDİ
Memleket:	Batman
Anlatı Mekânı:	Batman

Bir Garip Tarih: Hasankeyf

Orda Bir Köy Var Uzakta gitmesek de görmesek de o köy bizim köyümüzdür. Bu şekilde haykırırdık çocukluğumuzda şiirlerde... Anilerde... Kaç yıldır gidemiyordum memleketime, güzelim İnsanların olduğu Batman'a. Bu yaz nihayet Batman'a gitme fırsatını buldum. En çok Hasankeyf'in yeni halini merak ediyordum. Yani 12.000 yıllık tarihi olan Hasankeyf..

Batman'dayken çocukları birkaç kez tarihi ilçemiz olan Hasankeyf'e götürmüştüm. Her tarafı tarih kokan Hasankeyf çocukları adeta büyülemişti. O zamanlar yaşları küçük olduğu için hayal meyal hatırlıyorlardı. Şimdi Batman'a geldiğimiz için tekrar Hasankeyf'i görmek istediler. Ben de onları ertesi gün hemen arabayla Hasankeyf'e götürdüm. Sular altında kaldıktan sonraki halini ben de görmemişim ve merak ediyordum. Batman Hasankeyf arası 37 kilometredir. Arabayla en fazla yirmi dakika bilemedin yarım saat sürmektedir. Ertesi gün Hasankeyf'e vardık ama Hasankeyf'in eski halinden yeller esiyordu biraz hüzünlü biraz üzgün etrafı Seyre daldık. Çocuklar da çok şaşırılmıştı. En son gördüğümüz haliyle şimdiki hali arasında çok fark vardı. Üstelik taşınabilecek olan tarihi eserler yeni yerleşim yerine taşınmıştı. Ben dalgın dalgın etrafı seyrederken bir an aklıma Ortaokulda iken Hasankeyf'e yaptığımız ilk gezi geldi. Cuma günü öğleden sonra sınıf öğretmenimiz

—Çocuklar haftaya Pazar günü Hasankeyf gezisi yapalım mı?

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

diye bize sorduğunda çok heyecanlanmış ve sevinmiştik. Çünkü çoğumuz henüz Hasankeyf'i görmemişti ve çok merak ediyorduk. Hep birlikte evet diye bağırдық. Hemen hazırlıklar ve planlamalar yapılmaya başlandı pazar günü araçlarla sınıfça hep birlikte Hasankeyf'e Doğru yola koyulduk. Biraz maceralı bir yolculuk oldu ama çok keyifliydi. Çünkü bütün sınıfça eğlene eğlene ve heyecanla yol alıyorduk. Yolda araba bozulunca biraz geciktik ama geç de olsa Hasankeyf'e varınca da hepimiz hayretle ilk andan itibaren etrafı izlemeye daldık, her taraf tarih kokuyordu. Ne de olsa 12.000 yıllık tarihi olan bir ilçemiz.

Kale yolunda ilerlerken karşımıza kendisini ilkokul 4. sınıf öğrencisi olarak tanıtan İbrahim bize Hasankeyf'in tarihi Hakkında bilgi vermek istedi. Biz de merakla dinlemeye başladık. Küçük İbrahim bölgenin şivesi ile ve harika masalsı bir anlatımla anlatmaya başladı. Biz de bir masal dinler gibi dinlemeye başladık.

Bir varmış bir yokmuş diye başladı söze, Hasankeyf tarihine ve Binlerce yıl geriye gidelim ilk önce bölgenin ismi O zamanlar neymiş biliyor musunuz? Çokbilmiş bir eda ile tabii ki bilmiyorsunuz dedi gülümseyerek. Buranın ismi size öylesine bir köy adı gibi görünse de ve konu Hasan'ın keyfine verilmiş bir isim mevzusuna dönüşse de bunu gülümseyerek söylüyor tabii. Hasankeyf Aslında binlerce yıllık kavimlerin ve medeniyet dillerinin bir hatırası "Hısn-ıkeyfa " Yani "Kaya Kale" anlamını taşıyan bir isim iken isim zamanla Hasankeyf'e dönüşmüş. Bu ismin diğer başka bir manası da "korunmaya müsait" anlamına geliyor ki bu da ortasından Nehir geçen Kayalık bir coğrafya için çok uygun bir tanımlama oluyor.

Bölge her ne kadar 12.000 sene olarak biliniyor ise de Hasankeyf'in ne zaman kurulduğu tam olarak bilinmiyor. Kazılarda buluntularla tarihlendirilen bu mistik yerin milattan sonra II ya da III. yüzyıllarda Sasaniler ile Bizanslılar arasında el değiştirip durduğu düşünülüyor. Hasankeyf çok fazla medeniyet görmüş geçirmiş tarihi bir geçmişe sahip Hasankeyf'in Müslümanlık ile tanışması da 640 yılında Hz. Ömer tarafından fetedildikten sonra gerçekleşiyor, daha sonraları Emeviler, Abbasiler ve aradaki geçici işgaller sonrası 1102 yılında Artuklular'a, 1232 yılında da Eyyübler'e yurt olan Hasankeyf 1.260 yılında Moğol işgali ile tahrip edilmiştir. 16. yüzyılda ise Osmanlılar tarafından fethedilip 17. yüzyılda da ticaretin zayıflaması ile İran'ın savaş baskısı yüzünden önemini yitirmiştir. Hasankeyf ile ilgili anlatılan birçok Anı vardır. Bunları araştırıp öğrenmenizi tavsiye ederim.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Biraz da Hasankeyf'in tarihi eserlerinden bahsedelim. Önemli eserlerinden bir tanesi Zeynel Bey Türbesidir. 1462 – 1482 yılları arasında Akkoyunlular'ın himayesine girmiş olan Hasankeyfte bu medeniyetten kalmış tek eserdir. Diğer bir eser Artuklu Hamamı kitabesi 650 yıllık olduğu tahmin ediliyor. Diğer bir eser İmam Abdullah zaviyesi, İmam Abdullah Bizans'a karşı yapılan İslami akınlarda şehit düşen bir komutandır. Hz. Muhammed ile kan bağı vardır. Diğer Bir kaç eseri de sayacak olursak eğer Er- Rızk Camii, Sultan Süleyman Külliyesi, Eyyubi Camii diğer ismi Kızlar Camii, Hasankeyf Kalesi, sular altında kalan mağaralar olarak sayabiliriz. İbrahim'e bize verdiği bu güzel tarihi bilgiler için teşekkür ettik.

Böylece hatıralardan gerçek hayata ve çocuklara döndüm çocuklar biliyor musunuz Hasankeyf Eskiden Mardin Midyat'a bağlı bir yerleşim yeri iken 1990 yılından bu yana Batman'a bağlandığı bilgisini vererek gezimize devam ettik.

Orta çağın çok önemli kültür siyaset ve ticaret şehirlerinden biri olan Batman, Hasankeyf'in geçmişi bugün sular altında ve tüm anılarının üzerinden artık tekneler geçerken bir kaç kilometre ötesinde kurulan yeni Hasankeyfte yepyeni bir yaşam başlamış yerin üstündeki yapıların taşınabilir olanlarının büyük bölümü yeni kurulan şehirde oluşturulan arkeopark kültür alanına taşınırken halkın oturduğu mağaralar ve arkeolojik kazısı yapılmamış birçok alanda sular altında kalmış, geçmişinden koparılmış, bir sürgün gibi yaşanan bu mistik kentin gelin öncesine sonrasına bir göz atalım. Hasankeyf için söylenecek çok söz vardır ama eski ile yeni bir arada gören birisi için sadece Hüzün... Hüzün... Hüzün... Bu duygularla Hasankeyf'in yeni halini gezip görmek içimizi burkmuş olsa da yine de eski fotoğraflarda Hasankeyf'i görmek bizleri eskilere, anılara götürmek için yetiyordu. İlısu barajı Hasankeyf'in tüm tarihini almış götürmüş gibi görünüyor. İlısu barajının suları şehrin tüm geçmişini kaplamadan önce kadınlar çamaşırlarını Dicle'de yıkar evlerinin avlusundan nehri izler, köprüünün ayaklarından aşan suyun sesiyle yeni güne başlarmış. Artık bunlar da tarihte kaldı.

Hasankeyf neden sular altında kaldı biliyor musunuz? Bilmiyorsanız anlatayım. Şırnak ile Mardin arasında Dicle Nehri üzerinde yapılan İlısu Barajın'da 2019 yılında su tutulmaya başlandı. Ekolojiyi korumak adına pek çok yaşam savunucusu bu projeye karşı çıksa da ve Dicle Vadisi yok olmasın diye uğraşsa da barajın yapımında bir türlü geri adım atılmadı. Bunun için öğrencimle beraber ben de bir proje yapmıştım. Proje kısaca şuydu; Hasankeyf'in tüm tarihi dokusunu Can faunus içerisine almak ve aynı zamanda baraj suyunun altında kaldıktan sonra suyun atında cam faunus içerisinde bir tarih gezintisi yapmak gibi harika bir

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

projeye imza attık ve bu proje ülke genelinde yapılan bir yarışmada Türkiye birincisi seçilmişti. Ama bu projenin de bir anlamı olmadı. Çünkü Hasankeyf artık sular altında. Bu duygu ve düşüncelerle Hasankeyf gezisini bitirip çocuklarla tekrar Batman'ın yolunu tuttuk.

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Müge SAKLI
Derleme Tarihi:	20.03.2023
Kaynak Kişi:	Müge SAKLI
Memleket:	Mersin
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Kelimelerle Yolculuk

Küçüklüğümün en keyifli zamanlarından biriydi anneanne evi ziyaretlerimiz. Tüm o sohbetler, yemekler, oyunlar, kalabalık ailenin bir araya gelmesi ile eşsiz hale bürünürdü.

Herkesin toplandığı bu anlarda farklı bir zaman dilimine gelmiş gibi hissedirdim kendimi. Farklı bir coğrafyaya... Bunun en önemli sebebi kullanılan kelimelerdi muhtemelen. İlk defa duyup, anlamını cümlenin içinden ya da kullanılan beden dilinden çıkarmaya çalıştığım, çözemediğimde ise;

“Anne bu ne demek?” diye sorduğum o sihirli kelimeler...

Yemek saati gelip de hazırlıklar başlayınca mutfaktan gelen;

“Kevgir ve çömçe nerede?”

“Cıncıklar üst rafta.”

“Tavukları avcarladım, buzdolabında. Küncü de orada.”

“Çaydanlığı kındır, suyu dökülmesin.”

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

gibi daha nice sesler olurdu. Bunlar evin hanımı anneannemin ağzından dökülürken dedem de içeride vızır vızır ortada koşturan torunlarının sağlığını düşündüğünü gösteren şu cümleleri kullanırdı:

“Çocuklar cımcılık su olmuş, peşkir somyenin yanındaki dolapta. Sırtlarına ilişirin de yavrucaklar hasta olmasın.”

Bir süre sonra da ‘‘Hadi gelin sizinle kulle oynayalım biraz da.’’ Diyip daha sakın oyunlar bulmaya çalışırdı bizim için.

Çözülmesi gereken bulmacalar gibi eğlenceli geçen saatler, hava kararınca kadar devam eder, herkes cibinliklerin altına geçtiğinde gelen son sesle nihayete ererdi;

“Allah rahatlık versin, herkese iyi geceler....”

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Bayram DUMAN
Derleme Tarihi:	29.05.2023
Kaynak Kişi:	Bayram DUMAN
Memleket:	Mersin
Anlatı Mekânı:	Kars

Çengili Köyü

Çocukluğumda hayal ettiğim mesleğim olan öğretmenliğe adım atmanın mutluluğunu yaşadığım Kars İlinin Kağızman ilçesine bağlı Çengilli Köyü..İlklerin yaşandığı, hayatın zorluklarının tecrübe ve deneyime dönüştüğü yerdin benim için...İlk kez tek başıma yaşadığım, ilk kez yemek yaptığım, ilk kez tezek sobasıyla tanıştığım köydü.

Yaklaşık 2000 metre rakımlı nüfusu 3000 olan Çengilli köyü bölgeye hayat veren Aras Nehri'nin kuzeyinde Aladağ eteklerinde bulunan ve Kasım ayı itibariyle insan boyunda karın yağdığı bir coğrafyaya sahipti.

Rahmetli Babam ticaretle uğraşıyordu ve geliri de gayet iyiydi. Atamam belli olunca gitmemem için çok çaba gösterdi ama nafile öğretmenlik mesleğine hayranlığım ve ideallerim karşısında asla ikna edemedi. Kars İl Milli Eğitim Müdürlüğünden Kararnamemi alıp Kağızman ilçesine geldiğimde kışın zor ve çetin şartlarından dolayı ancak traktörle ulaşım yapıldığını duyduğumda Batman'da şehir ortamında büyüyen biri olarak biraz şaşkınlıkla biraz da ürkmüştüm bu durumdan. Ama ideallerim ve öğretmenlik mesleğini sevmem beni ta buralara kadar getirmişti. Artık dönüşü olmayan bir yola girmiş ve kendimi buna göre psilolojikmen hazırlamıştım.

O gün benimle aynı gün aynı köyde göreve başlayan Adana Kozan ilçesinden olan Seyhan Hanım ve babası ile birlikte ilçede sora sonra servis dedikleri arka römork kısmı çadırla kapatılmış traktörle köye doğru yola koyulduk. Köylülerle sohbet ede ede yolda gittik. Köyün ilçeye kaç kilometre uzaklıkta olduğunu sorduğumda 25-30 km cevabını

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

aldığımda çok rahatladım. Hayatımda ilk kez traktörle bu kadar uzun bir yolculuk yapacaktım. Sağa sola yalpa yapa yapa, virajlı şose yolda karlı ve don tutmuş yolda giderken bir yandan da bildiğim tüm duaları okudum. Kilometrelerin bu denli uzun olduğunu ilk kez Çengilli Köyüne traktörle yolculuk yaparken hissettim. " Eyleke" kelimesini ilk kez orada öğrendim. Meğerse durdur anlamına geliyormuş. Aracı durdurmak için sesli olarak şoföre "Eyleke " diye sesleniyorlardı. Yolculuğumuz yaklaşık altı saat sürmüştü.

Köye vardığımızda ilk beliren ve göze çarpan yapı köyün ortasında en tepede bulunan Gürcülerden kalma olan Katolik Kilise oldu. Meğerse görev yapacağım köy tarihi bir köy imiş, bu duruma çok sevindim. Zaman içerisinde köydeki yaşam zorluklarına rağmen zaman geçtikçe uyum sürecini de olumlu bir şekilde atlattım. Köyü ve köylüyü tanıdıkça öğretmenlik mesleğinin ne denli önemli olduğunu, bir ülkenin gelişmesi ve kalkınmasında öğretmenin ne kadar büyük bir rol oynadığını, ülkemizin her bölgesinin kendine has gelenek ve göreneklerinin olduğunu, ülkemizin derin kültürel zenginliklerinin olduğunu ve nesilden nesile devam ettiğini anlamış oldum.

Hatıralarımda canlı kalan bir anımı anlatmak istiyorum: Bir gün köyde köyün gençleriyle birlikte gezerken karşıdan gelen bir grup gençle karşılaştık. Bizi keçe çalmaya davet ettiler. Keçe çalma tabirini ben kendimce saz çalma gibi algıladım. Yanımda bulunan bir köylü ısrarla işimizin olduğunu, hocamla işimizin olduğunu söylüyordu ve oraya gitmemek için direniyordu. Ben ise farklı algıladığım için hadi gidelim dedim. Köyde bir eve vardık bir de ne göreyim.Silindir gibi sarılan rulo bir halı büyüklüğünde desen örüntülü yün yumağına gençler ayaklarıyla basarak sıkıştırmaya ,pres uygulamaya çalışıyorlar,odanın içerisinde 15 'e yakın genç pencereler kapalı içeride terden kaynaklı bir boğucu hava ...Tabii ki kaçış yok ..Kendi ayaklarımızla gelmişiz bir kere .Ben de bir süre keçe tepmeye başladım ama 10-15 dakika sonra gücüm bitti ve köylülerden müsaade isteyerek oradan ayrıldım.Bu olay unutamayacağım güzel bir anı olarak kaldı.

Köy yaşantısı olmayan biri olarak yaşamın zorluklarına rağmen hayatta kalmak ve mesleğini tüm zorluklara rağmen ifa etmenin mutluluğunu Çengilli Köyünde yaşadım. İnsan hayatında güçlüklerin insanları zayıflatmak yerine daha da güçlü kıldığını yaşayarak öğrendim.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Dr. Duygu EROĞLU ÇOPUR, Dr. Ersin ÇOPUR
Derleme Tarihi:	29.05.2023
Kaynak Kişi:	Dr. Duygu EROĞLU ÇOPUR, Dr. Ersin ÇOPUR
Memleket:	Tarsus
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Yayla Köyü

Sene 2009, Eylül ayı... Tarsus Beylice Şehit Piyade Başçavuş Faruk Kaya İlköğretim Okuluna atanmıştım. Memleketime atandığım için çok mutluydum. Her ne kadar yayla yolunun keskin virajları beni çok etkilese de kendimi şanslı hissediyordum. Dağ köyünün şehre bu kadar yakın bir o kadar uzak renkli gözlü, yanık sarışın, kırmızı yanaklı zeki çocukları... Yaylanın bu bol kıvrımlı eski yolunda her gün Tarsus merkeze gidip gelmek beni etkiliyordu ama yine de şanslıydım. Mis gibi yayla havası, tertemiz dağ kokusu, defne kokusu insana huzur veriyordu.

Öğle arasında öğretmenlerin popüler yiyecekleri köylülerin ikram ettiği sıkma, börek, sıcak mayalı ekme, tulum peyniri, yeşil zeytin, zeytin yağı; köy kasabının kendin pişir kendin ye usulü kasap sucuğu, ızgara etler vazgeçilmez yiyeceklerdendi.

Yine bir nöbet günüydü, ilkokul birinci sınıfların koridorundayım; bana yenge, müdür yardımcımız da emmi (amca) diyen kocaman yuvarlak gözlü, kapkara minicik bir birinci sınıf oğlan çocuğu... Tenefüste sınıftan çıkmamakta ısrar ediyordu. Ne yaptığını sorduğumda beni sınıfa çağırdı ve tahtaya bir şey karaladı. “Biz buna “e” diyoruz yenge.” dedi Gülmekle gülmemek arasında kaldım, Tahtada bir “e” göremiyordum. “Evet, biraz daha çalış, ama şimdi teneffüs, dışarıya çık.” Dedim, “Yenge, kara kolamı çantama dıktım (koydum), sarı kolamı sonra içeyim.” dedi, sınıftan çıktı. Bu saf, temiz çocuksu hal insanı çok etkiliyordu, hele de şehre, denize bu kadar yakın bir köyde hiç deniz görmemiş, deniz mavisini gözleri olan çocukların olması insanı duygulandırıyor. Öğrenciler bana “Öğretmenim bu köye daha önce sizin gibi keleş (güzel-kibar) konuşan öğretmen hiç

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

gelmemişti.” Deyip beni mutlu ediyor; duvar gazetesi yapalım adı ne olsun dediğimde “Teynel” (defne) deyip şaşırtıyor; arkadaşını şikayet ederken çok yaramaz, galle (sincap) gibi hiç yerinde durmuyor.” deyip gülümsetiyorlardı.

Yöre halkı ve öğrenciler Çukurova Ağzı dağ köylerinin genel özelliklerine uygun konuşuyor:

balcan: patlıcan

irişkin: sucuk

peşkir: havlu

humus: beyaz leblebi

cıncık: kırık cam parçası

keleş: güzel

yoyulmak: ziyan olmak

anarya: geri

gındırma: aralık bırakma

mintan, göynek: Gömlek

heye: evet

pantol: pantolon

teviz: çengelli iğne

banadura: domates

tiril tiril: tertemiz

davar: keçi

çapıt: örtü

pimar: pelit

firik: taze/ turfanda

kadeh: bardak

bocut: sürahi

gayıt: eşya

gibi kelimeleri sıklıkla kullanıyorlardı.

Bu köy hem şehre çok yakın hem de şehre çok uzaktı. Daha çok küçükbaş hayvancılık yapılıyordu ve “teynel” dedikleri defne yaprağı, zeytincilik tarımsal faaliyetler içerisindeydi.

Öğretmene çok kıymet veren, eğitime önem veren, çocukları lise öğrenimi görsün diye Tarsus’tan ev kiralayan, öğretimi-okumayı kurtuluş olarak gören ailelerin bulunduğu bir köydü. O kara gözlü kara çocuk şimdi liseyi de bitirdi, umarım üniversiteyi kazanmıştır; aynı dönem dersine girdiğim ortaokul öğrencilerinden tıp fakültesini kazanan öğrencim olduğunu duydum, çok mutlu oldum. 15 yıllık öğretmenlik hayatımda beni en çok etkileyen coğrafi özelliklerine hayran kaldığım ve zeki, iyi niyetli öğrencilere sahip yer Beylice Köyü oldu.

Çalışmanın Adı:	Anı
Derleyen:	Av. Ahmet KILIÇ Elif KILIÇ
Derleme Tarihi:	29.05.2023
Kaynak Kişi:	Meryem KILIÇ
Memleket:	Sivas
Anlatı Mekânı:	Şarkışla

Takma Diş

Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı bir köyde sıradan bir gün biterken Gülkaya Bacı takma dişlerini çıkarıp kaybolmaması için sobanın kuzinesine koyar. Sabah Gülkaya Bacı'nın gelini Sadegül uyanır ve dişlerin kuzinesinde olduğu sobayı bilmeden yakar. Dişler yanan sobada kömür gibi kararır gider. Gülkaya Bacı uyanınca basar yaygarayı:

-Peşgayı (soba) kim yaktı, gelin gelin boyun devrilsin geliin.

Dişler sobanın içinde yanmış kullanılamaz hale gelmiş. Evin gelini Sadegül duruma üzülmüş tabiki ama o da bilmeden yakmış sobayı. Bir müddet sonra Gülkaya Bacı'nın kocası İbrahim (köydekilerin deyimi ile Kel İbraam) çıkagelmiş. Durumu öğrenmiş, üzülmüş ama elden ne gelir... Kış vakti Şarkışla'nın köylerine 3G kuralı hakim. 3G gar, gış, gıyamet. Kel İbraam düşünceli ve üzgün. Hanımı Gülkaya Bacıyı Şarkışla'ya doktora götürüyor yollar kapalı, kadın yemek yiyemiyor ağzı kapalı, bu durumda Kel İbraam'ın havası hep kapalı. Kel İbraam köy kahvesinde dertli dertli otururken arkadaşı Karafatmalin Halil sormuş:

-Gardaş hayırdır bi derdin var ellaam.

İbraam dert dertli bakmış demiş:

-Gardaş benim karının takma dişlerini gelin bilmeden peşgada yakmış, kadın kaç gündür bir sokum yemek yiyemedi, ee bizde gışta gıyamette varıp Şarkışla'da dişleri yaptırarak desek nasıl gidek nasıl gelek.

Halil bu duruma çok üzülmüş. Eski zamanlar eski dostluklar başka tabiki hele burası köy yeri ise, insanların birbirinden başka tutunacak dalı yok. Köylerde her iş yardımlaşarak yapılır o dönemlerde, bu durum insanların yapısına sirayet etmiş, insanlar birbirine yardımcı olmak için fırsat gözler olmuş. İşte bu Anımızda de yardım etme fırsatı Karafatmalin Halil'in ayağına kadar gelmiş. Halil kaçırır mı bu fırsatı? Sunmuş hemen teklifini Halil:

-Gardaş dert ettiğin şeye bak, ben kendime diş yaptırmıştım da ama gavurun dişi bi oturmadı ağzıma, ver bir koyun vereyim benim dişi. Gülkaya Bacıda rahat etsin sende rahat et.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Bu garip ama o an için makul olan teklif karşısında Kel İbraam çok sevinmiş. Ahıra varıp bir koyun almış getirmiş Halil'in yanına. Kel İbraam:

-Halil gardaş al koyunu ver benim dişleri.

Halil'de bu arada eve gidip dişleri çoktan hazır edip cebine koymuş. Halil:

-Al gardaş hayrını gör insanlık öldü mü?

İnsanlığı bilmiyoruz ama o sırada evde açlıktan can çekişen Gülkaya Bacı ileğane çamaşırı basmış temizlikle meşgulmüş. Zaten çok titiz ve temiz olan Gülkaya Bacı dişlerinin olmamasının verdiği sıkıntı ile kendisini daha da temizliğe kaptırmış. O sırada kocasının sevinçle eve doğru geldiğini görmüş. Kel İbraam:

-Karı gel sana diş aldım.

Dişleri cebinden çıkarıp vermiş. Gülkaya Bacı titiz insan, kocasının yeni aldığı dişleri cebinde çıkarmasına bozulmuş ama bir yandan açlık bir yandan da yeni diş alınmasına, kocasının kendisini düşünmesine çok sevinmiş ve dişleri aldığı gibi ağzına takmaya çalışmış. Başta zorlanmış ama biraz gayret edince dişler ağzına sıkışık şekilde de olsa yapışmış. Gülkaya Bacı:

-Bey Allah senden razı olsun beni şu gış günü beni darda goymadın.

Kel İbraam öyle fiyakalı bir bakışla evin beyinin gerekeni tastamam yaptığını düşünerek:

-Dişleri almak için Karafatmalin Halil'e bir koyun verdim amma sana feda olsun.

Kadın anlamamış sormuş:

-Karafatmalin Halil mi?

Kel İbraam:

-He o, dişler onunmuş, birkaç kullanmış amma ağzına pek oturmamış verdim bir koyunu aldım dişlerini.

Bunu duyan temizlik düşkünü ve bir o kadarda titiz olan kadın fenalık geçirmeye başlamış ama bir yandan da hemen dişleri çıkarmak istemiş. Fakat dişler ağza öyle bir oturmuş ki biraz zorlayınca ağzının içi, diş etleri kanamaya başlamış. Bu vahim durumu gören gelin Sadegül ve bu işin asıl kahramanı Kel İbraam korkudan evden yavaş yavaş uzaklaşmaya başlarken evden Gülkaya Bacı'nın haykırışı yükselmiş ve tüm köyü sarmış:

-İbraaam boyun devrilsin İbraam, göçmüş duvar üstüne yıkılsın, susuz derelerde boğulursun inşallah...

Çalışmanın Adı:	Tanıtım
Derleyen:	Zülfikar TAŞ İsmail Bahadır ÇETİN
Derleme Tarihi:	29.05.2023
Kaynak Kişi:	Zülfikar TAŞ
Memleket:	Diyarbakır
Anlatı Mekânı:	Tarsus

Âli Esmer, Esmer Ali

Her zaman mağrur bazen mahzun sokaklarında yoğun baharat kokuları eksik olmazdı. Mahzunluğu taşlarının renginden gelirdi. Kayalardan kopan siyah taşlar şehre hüznü bir hava yüklerdi. Her hüznü bir mutluluğun katline mahkûmdur, her mutluluk da hüznün dermanı, ilacı, katilidir.

Diyarbakır'ın insanlık tarihi ile yarışan nice yollara duraklık yapmış çarşıları buram buram baharat kokar. Aynı elden çıkmış olsa da baharatlar her büyük hanımın müdavimi olduğu bir dükkân vardır. O dükkân değil Diyarbakır'ın tüm dünyanın en güzel baharatlarının satıldığı bir baharatçıdır. Kim bilir hangi mutluluğun yansımasıdır ya da anlam yüklemesidir. O baharatçının dükkânı kim bilir hangi güzel anıların ortağıdır da o baharatçıdan vazgeçmek evin bir canından vazgeçmek gibi olur. Her bayramın öncesinde baharatçılara görev addedilen bir akın başlar. Bazen evin hanımlarının bazen de evin bakkala gönderilen küçük çocuğunun büyüdü dünyası olan baharatçılar bayramdan önce bayrama nispet yapar gibi bayramyeri havası taşırlar. İşte o evin bakkala yollanan çocuğudur Esmer. Diyarbakır'ın taşlarından almışsa da adını taşların somurtkanlığına inat etrafa gülücükleri ile mutluluk saçan Esmer... Esmer sadece o büyük evin değil tüm mahallenin neşe kaynağıdır. Gözünü yaşlı gören çok şahit yoktur. Yeni oyunlar icat eder. İcat ettiği oyunlara koca koca dedeleri bile ekler ki her bir dede aslında Karacadağ'ın yürüyen temsilcisidir. Kimse yaşına başına bakmaz onu reddetmez. Hayatı bir şiir ya da öykü... Hüznü müdür yoksa sonu mutlu biten bir masal mıdır bilinmez. Sanki şehre şiir katar öykü doldurur masal yükler. Diyarbakır bir şiir evi olur. Cahit Sıtkı'nın evi orada olduğu için mi Ahmet Arif şehrin aşığı olduğu için mi yoksa Ziya

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Gökalp'i emzirdiği için mi bilinmez. Belki de Süleyman Nazif'den utanarak buram buram şiir kokar, sanat kokar, öykü kokar sokakları Diyarbakır'ın.

Bayramdan öncesinden büyük telaşların da misafirperveri olan Diyarbakır asıl misafirlerini koynunda taşır. Misafirler sahabe olunca arife günü tıklım tıklımdır. Kur'an okuyan teyzeler, amcalar olur. Gelir de üç beş kuruş fazla kazanırız diye düşünülen turistler, turistlere kırık İngilizceleri ile tarih dersi veren küçük çocuklar... O gün Esmer'i yanına katıp ya da yanına katılıp Esmer 'in evin büyük hanımı yani ninesi başlar ziyarete. Ziyaret edildikten sonra sahabeler sıra gelir Sultan Şehmus'a, Hazreti Süleyman'a. En son kabir ziyareti ile biter bu kutsal yolculuk. Heyecanı ondandı Esmer 'in. Evin büyük hanımı, büyük nine ile bütün bu ziyaretlere gidilecekti. Sonra da Şehmus Efendi'nin baharatçısından "Beş Türlü "baharat alınacaktı ki beş türlü baharatın içindekiler her bir baharatçı için gizli bir formüldür. O yüzden bütün dünya gazlı içeceklerin formülünü merak ederken Diyarbakır halkı çoktan formülü saklı şeylere alışmıştı. Bayram günü misafire ikram edilecek dolmanın, sarmanın içinde beş türlü baharat olmazsa olmazdı. Erkeklerin bayram namazı dönüşüne hazır hale gelmiş kahvaltıda yenilecek bayram çöreğinin içindeki mahlep ve karışımı yapılmış baharatlar her baharatçı için özeldi ve formülü çok gizliydi. Büyülü dünyanın prensesi olacakken Esmer o kokuların içinde hemen kapının önünde başka bir çift dünyayı ayakta tutan göz yerini almıştı. Evin su taşımaya en müsait kovasını almış eline Ali, buzhaneden parça parça satılan buzların parası verilmiş babası tarafından ve doldurulmuş kova Ulu Cami'nin bahçesinden. Soğuk su 25 kuruş 2 bardak içince üçüncüsü Ali'nin ikramı. Hastaydı babası Ali'nin çalışmıyordu. Sağ olsun konu komşu hissettirmemeye çalışırlardı yokluğu. Kışının sert, yazının kurak olduğu gibi türlü türlü zorluk Anılarla doluydu Diyarbakır. Biri de Ali'nin Anısı... Tam Şehmus Efendi'nin baharatçısı ile mahallenin fırının ortasında otururdu. Burası onun su fabrikasının halka arz noktasıydı. Acıktığında bazen fırında yeni çıkmış ekmeklerin kokusuyla doyururdu karnını. Burnu bolca doyar, dili tadı merak eder karnı bu iş sesiyle katılırdı fırıncının Ali 'nin istikakını vermeyi unuttuğu günlerde. Arife gününde işleri artar. Olur, da çok kazanırsa kardeşlerine bile bayram harçlığı verirdi. Elbette para kazanıyordu ama alacağı her ekmek kardeş harçlığından bir eksiydi. Ne kadar sevinç varsa Esmer'in gözlerinde o kadar hüznü vardı Ali'nin bedeninde, ruhunda. Büyük hanımın elinden tutup Esmer türlü oyunların hayalini kurarken gözü değdi Ali'ye. O zayıf , çelimsiz haline. Kısacık bir andı ama fırından çıkanların ellerindeki ekmeğe değen Ali'nin gözlerine demir atmıştı gözleri. Bir an da olsa küçük bir hüznü geçti gözlerinden Esmer'in. Bedeni küçük, yaşı küçük gönlü büyük Esmer'in. Alındı alınacaklar, hızlandı adımlar, eve yetişmelilerdi daha

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

yapılacak çok iş vardı. Öyle ya evin bütün gelinleri, kızları toplanmış sarma saracaklardı. Eve varır varmaz başladı hummalı bir çalışma. Büyük hanım herkesi organize ediyordu. Kocaman bir sofraya serildi yere. Gelinler, kızlar toplandı etrafına. Küçük çocuklar olur ya yiyecek bir şey buluruz diye başladılar sofranın etrafında gezinmeye. Anlaşıncaya henüz sarma içinin pişmediği biraz homurdandılar ama aldılar bayram sabahında sarma müjdesini. Getirildi kocaman bir teyşt, konuldu ortaya ve başladı büyük hanım malzemeleri saymaya. Öncelikle Karacadağ'dan gelmeliydi sarmanın pirinci. Farklı coğrafyaların pirinci damaklarında o tadı bırakmazdı. Sonra o formülü gizli beş türlü... Diyarbakır yazında kurutulmuş salçalar, kasaptan gelen küçük et parçaları hepsi bir bütün oluşturdu. Öykülerle, türkülerle başladı sarmaya. Birden büyük hanımdan bir ses :

— Unuttuk biz bayram çöreğini.

Hemen görevlendirildi evin küçük gelini. Sofranın yanına bir sofraya daha. Hamur için koca bir leğen ve gelinin küçük ama kuvvetli ellerinden bir heykeltıraş edasıyla yoğruldu hamur. Kim bilir neyi düşünüyordu hamuru yoğururken. Belki gurbete gitmiş kocasını yahut kim bilir ne zaman gelecek bebesini. Hayalleriyle mi yoğuruyordu hamuru, hamur mu hayallerine şekil veriyordu ama gözlerindeki mutluluk yorgundu. O mutluluk da hamur içine konuldu. Yine gizli formüller, gizli formüllü baharatlar... Önce büyük hanım kokladı hamuru. Memnun bir ifade, evin küçük gelinine güzel bir gülümseme ki Diyarbakır hasır bileziğinden daha kıymetliydi bu gülümseme. Geldi oturdu gelinin yüzüne gülümseme öyle ya bulaşıcıydı gülümseme. İş sırası şimdi Esmer'e gelmişti. Hamur fırına gidecek. Fırındaki sıraya girilecekti. Önce bir denedi Esmer. Kalkmadı leğen. Hemen çağırıldı ağabey Mehmet. Kaslarındaki gücü yeni fark etmiş Mehmet biraz da etraftakilere göstermek isteyerek kendini ya Allah deyip aldı leğeni. Leğeni sardılar bir sofraya ve yüklendi leğeni yanında Esmer, sırtında bayram çöreği hamuru. Girildi sıraya, beklenecekti bir saat daha. Bir saat beklemek kolay mı? Esmer hemen aldı eline bir taş. Başladı fırının önüne, tüm insanların; evlerine, umutlarına, geleceklerine doğru giden yolun üstüne seksek çizmeye. Belki de ömrünün atlanacak tüm engellerini böyle atlamaya başlamıştı Esmer. Yine karşılaştı suyu halka arz eden Ali ile gözleri ile. Pek erkek oyunu değildi de seksek ama acaba ister miydi Ali de oynamayı? Çabuk geçti seksekle oyun, çabuk geçti bir saat ve içeriden seslendi fırıncı :

- Mehmet oğlum pişti çörekler.

Yüklendi Mehmet çörekleri. Attı sırtına. Hafiflemişti sanki yükü. Yeni aldığı kıyafetler aklında, onları yarın giyecek olmanın haklı gururu yüzünde, sırtında çörekler çıktı fırından,

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

yanında Esmer. Tam geçiyorlardı ki baharatçının önünden Esmer'in gözleri demir attı Ali'nin gözlerine. Belki yüzünü gördü belki midesindeki açlığı. Durdurdu Mehmet'i. Öyle bir durdurmuştu ki biraz daha ısrar etse tarih duracaktı belki. Eğil dedi abisine. Eğildi abisi. Bohçanın içindeki çöreklerin en büyüklerinden belki on tane seçti ya da sayısal değerler değer değildi artık. Sıcacıktı. El yakacak kadar sıcak. Koydu elbisesinin üstüne. Elbisesi artık bir masal bohçasıydı ya da umuttan, güzellikten örülü koca bir çanta. Geldi Ali'nin yanına. Ali oturmuş Esmer ona yukarıdan bakıyor öyle bir yukarı ki Ali'nin dengi gibi... Ali öyle bir aşağıdan bakıyordu ki Esmere esmerin dengi gibi. Ali'ye uzattı çörekleri. Ali üzerine oturduğu gazete parçasını hemen aldı altından. Kalktı ayağa, uzattı esmere. Gazete parçası bir anda Diyarbakır olmuştu. Gazete parçası Diyarbakır'ın bayram yeri olmuştu. Tüm kadim coğrafyaların bilgisi, bilgisi olmuştu gazete parçası. Bir gazete ancak bu kadar güzel bir haber verebilirdi. O güne kadar kalemine esmer mürekkep doldurmuş her yazarın, her şairin kıskanacağı çok büyük bir öykü oturmuştu gazetenin ortasına. Hayata verilmiş büyük bir armağan. Belki yeni umutların doğum anı ..Geriye kalan dünyadaki bütün insanlara tekrar inanabilme anı... Babasının omzundaki yükün azaldığı an... Kardeşlerinin gözlerine, yüreğine dikilen yeni bir fidan...

Sözsüz kocaman teşekkürler, minnetler. Sonra dünyanın en güzel şerbetinden daha güzel, Ulu Cami şadırvanından doldurulmuş, masal dünyasının en tatlı suyundan bir bardak. Bardaktan sular... Sular esmerin dudağında... Yarı gülümseme, yarı mutluluk... Yarın olunca güzelleşebileceklerin hepsinden yarım yarım ama öyle bir bütün ki tüm bütünlerin kıskandığı bir bütünlük... Küçük bir göz hareketi, küçük bir baş selamı... Evin yolunda büyük hanıma emanet edilecek adımlar, küçük adımlar, küçük adımlarla öğretilen büyük dünyalar, Âli Esmer, esmer Ali...

Çalışmanın Adı:	Tanıtım
Derleyen:	Kağan Halil CANGÜVEN Hayriye CANGÜVEN Halil Dünder CANGÜVEN
Derleme Tarihi:	29.05.2023
Kaynak Kişi:	Fadıma CANGÜVEN Ali CANGÜVEN Yusuf EKİZOĞLAN
Memleket:	Ganali Köyü/Cığcık Köyü/Kadirli/ Osmaniye
Anlatı Mekânı:	Kadirli

Mezarlıkta Bayramlaşma

Anlatılan bu gelenek Osmaniye'nin Kadirli ilçesine bağlı Ganali ve Cığcık köylerinde geçmektedir.

Ganali ve Cığcık köylerinde kurban ve ramazan bayramlarında diğer köylerden farklı olarak ilginç bir bayramlaşma gerçekleştirilir. Anadolu'da bayram arifelerinde genellikle mezarlıklar ziyaret edilir atalar ihmal edilmez. Kadirli'ye bağlı Ganali ve Cığcık köylerinde ise özellikle bayramın birinci günü bayramlaşma için tüm köylüler ve şehir dışından gelenler mezarlıkta buluşurlar.

Erkekler bayram namazına gittiklerinde, kadınlar kahvaltılarını hazırlar. Bayram namazından hemen sonra hızlı bir şekilde kahvaltılar yapılır yiyecekler yenir ve acele bir şekilde köy mezarlığına gitmek için hareket edilir. Hatta mezarlığa giderken köylüler birbirlerine haber verir akrabalar birbirlerini bilgilendirir kimsenin geç kalması istenmez.

Çünkü tüm köylüler bayramlaşmak için bugünü ve bu saati beklemektedir. Herkes en güzel elbiselerini, bayramlıklarını giyinir. Ganali ve Cığcık köylerinin hemen altında yer alan ve ana yolun kenarında bulunan köy mezarlığının hemen karşısında büyük bir arazi vardır. Buraya ekim yapılmaz. Arabalarla gelenler buraya araçlarını park ederler hemen mezarlığa girerler. Karşılaştıkları herkesle bayramlaşırlar. Kalabalık iyice biriktikten sonra toplu halde Kur'an-ı Kerim okunur, geçmişteki kişiler yâd edilir ve onlar için hayır dua edilir.

eTwinning Köprüsü ile Kültürel Paylaşımlar Projesi

Uzaktan bakıldığında araba sayısından mezarlığın ne kadar kalabalık olduğu çok rahat bir şekilde anlaşılır ve az çok kimlerin geldiği kimlerin gelemediği belli olur. Mezarlığın içine girildiğinde uzun zamandır birbirini görmeyen köylüler ve şehir dışındakiler bayramlaşır sarılır sohbet ederler. Küçükler büyüklerin ellerinden öper.

Hemen hemen her çocuğun elinde bir torba olur. Bu torbalara mezarlığı ziyarete gelenler şekerle doldurur. Çocuklara kömbe (Kadirli çöreği), şekerler, lokumlar, gofretler, bisküviler ikram edilir. Böylece çocuklar da sevindirilmiş olur.

Mezarlığa gelemeyen büyükler ve hastalar ise evlerinde mezarlığa gelenleri beklerler ve bu şekilde bayramın ilk günü Ganali ve Cıgıcık köylerinde bayramlaşma gerçekleşir. Bayramlaşma bittikten sonra da herkes kendi evine mahallesine döner ve burada bayramlaşma devam edilir.

